

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

กิติรัตน์ สุวรรณรงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมแข่งรถผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

กิติรัตน์ สุวรรณรงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

PREDICTING FACTORS OF BULLYING BEHAVIOR IN LATE SCHOOL AGE CHILDREN

GITIRUT SUWANNARONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE MASTER DEGREE OF NURSING SCIENCE
IN PEDIATRIC NURSING
FACULTY OF NURSING
BURAPHA UNIVERSITY

2022

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กิติรัตน์ สุวรรณรงค์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียกมล รัชกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรภัทร เสงอุดมทรัพย์)

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรชัย จุลเมตต์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

62910131: สาขาวิชา: การพยาบาลเด็ก; พย.ม. (การพยาบาลเด็ก)

คำสำคัญ: พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น, เด็กวัยเรียนตอนปลาย

กิตติรัตน์ สุวรรณรงค์ : ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย.

(PREDICTING FACTORS OF BULLYING BEHAVIOR IN LATE SCHOOL AGE CHILDREN)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ยูนิ พงศ์จตุรวิทย์, Ph.D, นุจรี ไชยมงคล, Ph.D ปี พ.ศ. 2565.

พฤติกรรมข่มเหงรังแกกันในเด็กวัยเรียนตอนปลายเป็นปัญหาที่พบมากในโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบหาคความสัมพันธ์เชิงทำนาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี จำนวน 170 ราย กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พ.ศ. 2564 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กและครอบครัว แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของแอลฟาครอนบาค เท่ากับ .84 , .70, .86, .77 และ .93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายนี้ได้อย่างละ 33.4 ($R^2 = .334, p < .05$) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสมเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด ($\beta = -.273, p < .001$) รองลงมาคือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ($\beta = .225, p < .01$) อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ($\beta = .200, p < .01$) และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($\beta = -.179, p < .05$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะว่า พยาบาลและบุคลากรด้านสุขภาพควรส่งเสริมผู้ปกครองให้มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสม สอนและแนะนำเด็กวัยเรียนให้หลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่มีความรุนแรง และเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

62910131: MAJOR: PEDIATRIC NURSING; M.N.S. (PEDIATRIC NURSING)

KEYWORDS: BULLYING BEHAVIOR, LATE SCHOOL AGE CHILDREN

GITIRUT SUWANNARONG : PREDICTING FACTORS OF BULLYING BEHAVIOR IN LATE SCHOOL AGE CHILDREN. ADVISORY COMMITTEE: YUNEE PONGJATURAWIT, Ph.D., NUJJAREE CHAIMONGKOL, Ph.D. 2022.

Bullying behavior is most common problem in late school age children. It affects bullies and victims physically, mentally and socially. This predictive correlational research aimed to examine predicting factors of bullying behavior in late school age children. A stratified random sampling method was used to recruit 170 students from grade 5 and 6 in an extra large school in Primary Educational Service Area Chonburi Office 1. Data were conducted from November to December 2021. Research instruments consisted of a demographic record form, the Revised Thai Rosenberg Self-Esteem Scale, the violent media consumption questionnaire, the parenting styles questionnaire, the influence of peers with bullying behavior questionnaire and the bullying behavior questionnaire. Cronbach's alpha coefficients of all questions were .84, .70, .86, .77 and .93, respectively. Data were analyzed by using descriptive statistic and stepwise multiple regression analysis.

The study results revealed that appropriate parenting style, violent media consumption, influence of peers with bullying behavior and self-esteem could together explain variance of bullying behavior in these late school age children for 33.4 % ($R^2 = .334, p < .05$). The appropriate parenting style was the best predictor ($\beta = -.273, p < .001$) followed by violent media consumption ($\beta = .225, p < .01$), influence of peers with bullying behavior ($\beta = .200, p < .01$), and self-esteem ($\beta = -.179, p < .05$), respectively.

These findings suggest that nurses and healthcare personnel should promote appropriate parenting style, teach and advice school age children to avoid using social media with violence and friends with bullying behavior, and enhance their self-esteem in order to effectively prevent bullying behavior in late school age children.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์ จตุรวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความ ละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของอาจารย์ ทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อการพัฒนาเครื่องมือที่ถูกต้องต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้อำนวยการ โรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้และเก็บ รวบรวมข้อมูลในนักเรียน และขอบคุณอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ช่วยประสานงานและให้การ ช่วยเหลือจนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยและเจ้าของเครื่องมือวิจัยทุกท่าน ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยนำ เครื่องมือมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดามารดาและพี่น้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนด้วยความรัก ความห่วงใย และกำลังใจซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจที่ดีตลอดมา และขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ กัลยาณมิตรที่ดีทุกท่าน ที่ คอยให้คำปรึกษา และคอยช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่บิดาแม่บพการี คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบ ความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

กิติรัตน์ สุวรรณรงค์

สารบัญ

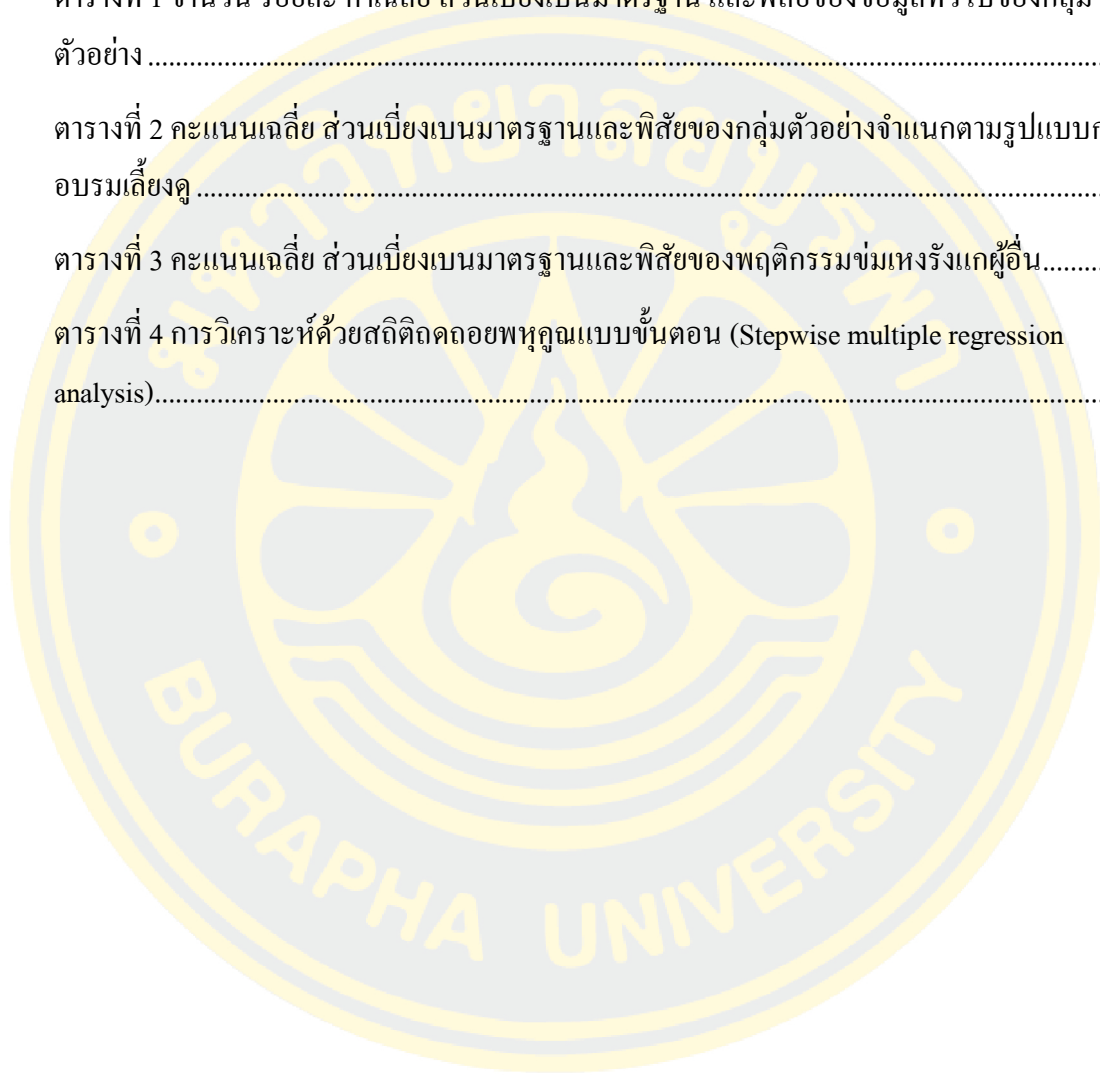
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดการวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
เด็กวัยเรียนตอนปลายกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น	12
แนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL	21
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ในเด็กวัยเรียนตอนปลาย	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย	39

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4 ผลการวิจัย	44
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว.....	44
ส่วนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	47
ส่วนที่ 3 ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย	48
5 อภิปรายผล	51
การอภิปรายผล	52
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	67
ภาคผนวก ก	68
ภาคผนวก ข	70
ภาคผนวก ค	76
ภาคผนวก ง.....	78
ภาคผนวก จ	87
ภาคผนวก ฉ	91
ประวัติย่อของผู้วิจัย	99

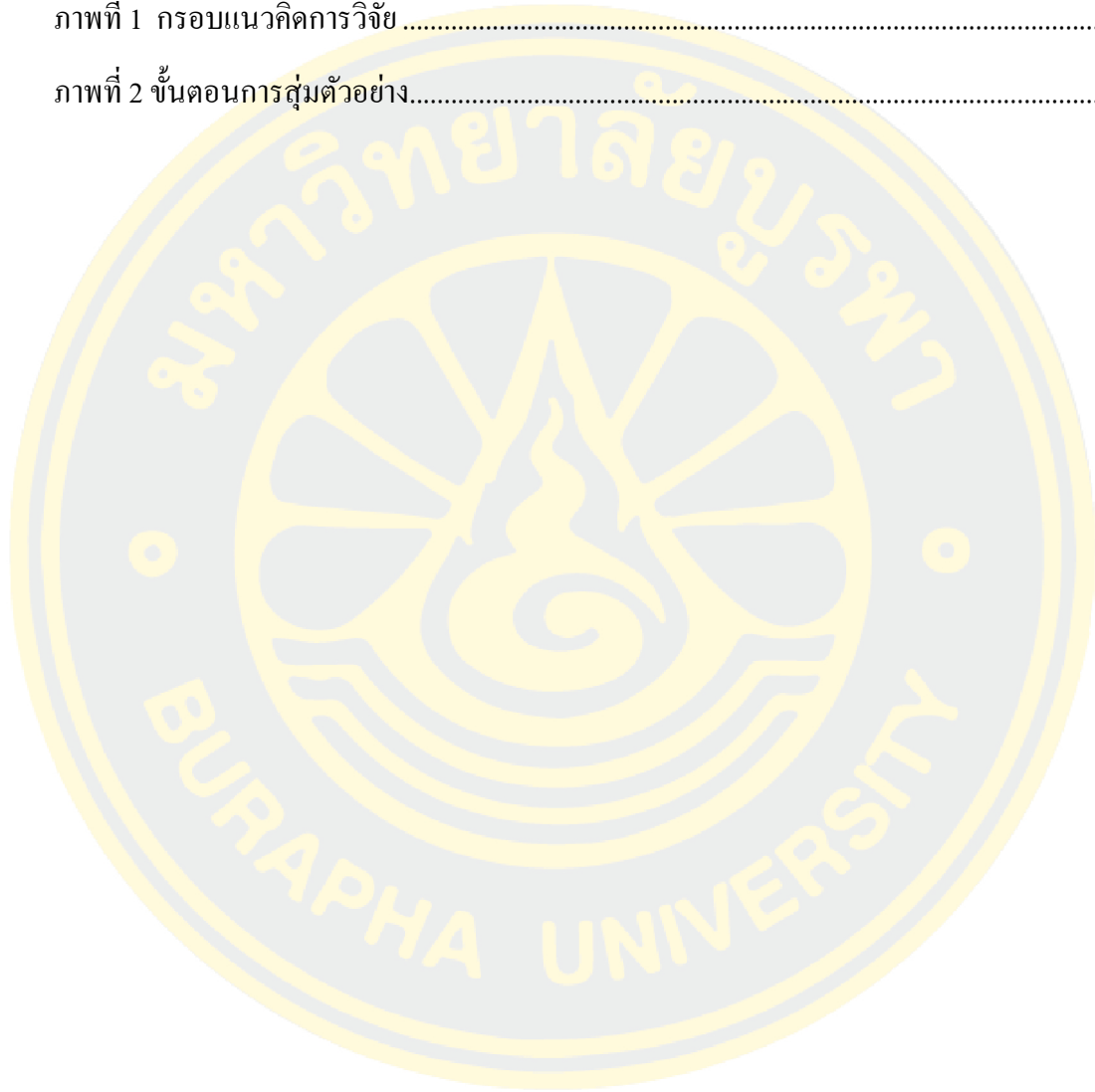
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	45
ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู.....	47
ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัยของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น.....	48
ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis).....	50

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การข่มเหงรังแกกันในโรงเรียน เป็นปัญหาที่พบบ่อยมากในโรงเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก (Institute of Education Sciences [IES], 2020) จากการสำรวจพฤติกรรมข่มเหงรังแกของเด็กวัยเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า นักเรียนร้อยละ 5 มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น และร้อยละ 14 ถูกผู้อื่นข่มเหงรังแก โดยพบอัตราของผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยประถมศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 4-7 ส่วนในเด็กระดับมัธยมศึกษาพบอัตราของผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นเฉลี่ยร้อยละ 4-5 (Luxenberg et al., 2019) สำหรับประเทศไทย พบเด็กถูกข่มเหงรังแกในสถานศึกษาปีละประมาณ 6 แสนคน ซึ่งเป็นการถูกข่มเหงรังแกจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันสูงถึงร้อยละ 40 (กรมสุขภาพจิต, 2561 ก) ดังการสำรวจพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กอายุ 11-15 ปี พบว่าเด็กเพศชายมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันร้อยละ 38 และเพศหญิงร้อยละ 28 (World Health Organization [WHO], 2020 b) และจากการศึกษาพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กอายุ 10-15 ปี จาก 15 โรงเรียนทั่วประเทศไทย พบว่า เด็กมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันร้อยละ 91.79 โดยมีการข่มเหงรังแกกันมากถึงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 24.86 (อชิวัฒน์ เนียมมีศรี, 2563) นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันในเด็กนักเรียนอายุ 10-12 ปี จำนวนมาก โดยข่มเหงรังแกกันเดือนละ 2-3 ครั้งหรือบ่อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 77.5 ซึ่งเป็นการข่มเหงรังแกกันในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด (ชิดารัตน์ ปุระณะชัยศิริ และคณะ, 2558) รวมทั้งพบนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ร้อยละ 28.9 (อภิญา เขาบุตร และคณะ, 2558) จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นเป็นปัญหาที่พบบ่อยมากในเด็กวัยเรียนและพบมากขึ้นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

เด็กวัยเรียนตอนปลาย คือ เด็กที่มีอายุ 10-12 ปี (Hockenberry et al., 2019) ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นวัยที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตมากขึ้น โดยเฉพาะกระดูกและกล้ามเนื้อ และมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศที่ชัดเจนทั้งเพศชายและเพศหญิง ส่วนในด้านอารมณ์และสังคม เด็กวัยนี้จะเริ่มเป็นตัวของตัวเอง มีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน เช่น โกรธ รัก กลัว อิจฉาริษยา เป็นต้น เด็กเริ่มเรียนรู้ว่าควรแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่อบุคคลอื่นอย่างไร เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่พึงพอใจของคนรอบข้าง และพัฒนาการด้านสติปัญญา การรู้จักจริยธรรมของเด็กวัยนี้ เด็กมีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมได้

กำหนดไว้ เพื่อต้องการการยอมรับจากคนในสังคมโดยเฉพาะเพื่อนและครูในโรงเรียน (พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น, 2563) ดังนั้นเด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่กำลังเติบโตและมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ครอบครั้ว เพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งหากเด็กมีความรู้สึกที่ดีกับตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม แต่หากเด็กขาดความสุข มีปมด้อยในตนเอง ขาดทักษะในการเข้าสังคม อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรม ล้อเลียน กลั่นแกล้ง และข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ (โสธยา ชัชวาลานนท์ และคณะ, 2563)

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น (Bullying behavior) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางสังคม ประเภทหนึ่ง มักเกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของพลังอำนาจในตัวบุคคล โดยบุคคลที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นมักรู้สึกว่าตนมีอำนาจเหนือกว่าอีกบุคคลหนึ่ง มีการใช้อำนาจกระทำกับเหยื่อที่อ่อนแอกว่า กระทำซ้ำ ๆ ทำให้เหยื่อได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือสังคม (เกษตรชัย และหิม, 2556; Olweus, 2010) WHO (2020 a) ให้ความหมายของพฤติกรรมข่มเหงรังแกไว้ว่า เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก เกิดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มคน เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย จิตใจ และคุกคามทางสังคมซ้ำ ๆ มักเกิดขึ้นในโรงเรียนและสถานที่อื่น ๆ ที่เด็กมารวมตัวกัน รวมไปถึงทางโลกออนไลน์ โดยรูปแบบการข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนมี 4 รูปแบบ ได้แก่ การข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย วาจา สังคม และโลกไซเบอร์ ส่วนใหญ่พบการข่มเหงรังแกกันด้านร่างกายและด้านวาจา โดยจากการสำรวจพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันในเด็กอายุ 10-15 ปี จาก 15 โรงเรียนทั่วประเทศไทยของเครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน พบว่า มีเด็ก ร้อยละ 91 เคยถูกข่มเหงรังแก โดยพบมีการตบศีรษะกัน ร้อยละ 62.07 รองลงมาคือ สู้บนพากรี ร้อยละ 43.57 พุดจาเหยียดหยาม ร้อยละ 41.78 และอื่น ๆ เช่น นินทา คำทอ ชกต่อย ล้อปมด้อย พุดใส่ร้าย เสียสติ และโพสต์ในสื่อออนไลน์ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย เป็นต้น (อริวัฒน์ เนียมมีศรี, 2563) สอดคล้องกับการศึกษากลยุทธ์ในการแก้ปัญหาการถูกรังแกของเด็กนักเรียนชั้น ประถมศึกษาตอนปลายของ ธิดารัตน์ ปุระณะชัยศิริ และคณะ (2558) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันด้านวาจามากที่สุด ร้อยละ 19 รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ร้อยละ 18.3 และด้านสังคม ร้อยละ 10.6 ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมข่มเหงรังแกด้านร่างกาย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงคือ มีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น ทั้งที่ไม่เกิดร่องรอยการบาดเจ็บและมีร่องรอยการบาดเจ็บให้เห็นชัดเจน เช่น การผลัก การดึงผม การเตะ ตี ตบ และการทำลายทรัพย์สินเสียหาย เป็นต้น การข่มเหงรังแกด้านวาจาพบได้บ่อยเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ทำได้ง่าย เช่น การล้อเลียนชื่อ ล้อเลียนเชื้อชาติ ดูหมิ่น หยอกล้อ การข่มขู่ การพุดใส่ร้าย การใช้คำพุดหยาบคายให้เสียใจ เป็นต้น การข่มเหงรังแกด้านสังคม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกไม่ชัดเจนและยากที่จะสังเกตเห็นได้ เช่น โกหกและกระจายข่าวลือ กีดขวางการเข้าร่วมทางสังคมของเหยื่อ ทำให้

ไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม เป็นต้น และการข่มเหงรังแกด้านโลกไซเบอร์ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น โดยการใส่ร้ายป้ายสี การใช้ถ้อยคำหยาบคายต่อว่าผู้อื่น เป็นต้น (ธิดารัตน์ ปุระณะชัยศิริ, 2558; Luxenberg et al., 2019) จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นจะกระทำต่อเหยื่อในหลายรูปแบบ แม้ลักษณะการข่มเหงรังแกจะแตกต่างกันแต่วัตถุประสงค์เดียวกันคือ ทำให้บุคคลอื่นได้รับผลกระทบโดยได้รับความเดือดร้อนและเสียหาย

ผลกระทบของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นส่งผลทั้งต่อบุคคลผู้ข่มเหงรังแก ได้แก่ มีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ต่อต้านสังคม เกเร ก้าวร้าว กระทำผิดกฎโรงเรียน กระทำผิดกฎหมาย มีพฤติกรรมคุกคามทางเพศ เป็นต้น ปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น วิตกกังวล มีอารมณ์รุนแรง ซึ่งอาจจะมีปัญหาสุขภาพจิตต่อเนื่องไปถึงวัยผู้ใหญ่ได้ เป็นต้น และปัญหาด้านการเรียน เช่น พักการเรียน ออกจากโรงเรียน เป็นต้น (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2561) และส่งผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ได้แก่ ด้านพฤติกรรม เช่น แยกตัว เงียบ ร้องไห้ง่าย เหม่อลอย ก้าวร้าวมากขึ้น ทำร้ายตัวเองและคนอื่น เป็นต้น ด้านร่างกาย เช่น เจ็บป่วย ปวดศีรษะ ปวดท้องจาก ความเครียด นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด เป็นต้น ด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น รู้สึกหดหู่ วิตกกังวล หวาดระแวง ว้าวุ่น ซึมเศร้า ขาดความสนใจ แค้น อาฆาต เป็นต้น และที่รุนแรงที่สุดคือ มีความคิดหรือความพยายามที่จะฆ่าตัวตาย (Shayo & Lawala, 2019) และด้านการเรียน เช่น ไม่สนใจการเรียน สมาธิสั้น ผลการเรียนตกต่ำ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน หยุดเรียน ลาออก เป็นต้น (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2563) ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นตั้งแต่ในเด็กวัยเรียนจะช่วยลดอัตราของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ลดปัจจัยและพฤติกรรมข่มเหงรังแกไม่ให้กลายเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อเด็กก้าวสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ดังการศึกษาที่พบว่าการเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมข่มเหงรังแกตั้งแต่ในวัยเด็กมีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้ข่มเหงรังแกผู้อื่นและตกเป็นเหยื่อเมื่อเด็กโตขึ้น (Babarro et al., 2020) และเด็กวัยเรียนที่เคยมีประสบการณ์การถูกข่มเหงรังแกมาก่อนมีโอกาที่จะข่มเหงรังแกผู้อื่นเพิ่มขึ้น 2.76 เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์ ($p < .05$) (อภิญา เยาวบุตร, 2558) ดังนั้นพยาบาลเป็นบุคลากรด้านสุขภาพที่ทำหน้าที่ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพเด็กจึงมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการช่วยเหลือ ป้องกัน และลดการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนดังกล่าว โดยประเมินภาวะสุขภาพของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตสังคม ค้นหาความเสี่ยงและปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นและนำข้อมูลมาวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพเด็กให้มีพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป

แนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งกล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้ง

ปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล การกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการดำเนินการหลาย ๆ อย่างประกอบกัน โดยจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นก่อน จึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ PRECEDE MODEL ในขั้นตอนที่ 3 มาใช้ในการศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ซึ่ง Green and Kreuter (2005) กล่าวว่า พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบคือ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ได้แก่ เจตคติ ความเชื่อ การให้คุณค่า การรับรู้ ประสบการณ์ในวัยเด็ก รวมไปถึงอายุ เพศ และระดับการศึกษา ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) ได้แก่ ทักษะ แหล่งข้อมูล อุปสรรค การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนหรือขัดขวางพฤติกรรม เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การเข้าถึงแหล่งบริการได้สะดวก รวมทั้งทรัพยากร เช่น สถานบริการสุขภาพ บุคลากร โรงเรียน กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นตัวสนับสนุนหรือจำกัดการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้น และปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) เป็นการให้รางวัลหรือเสริมแรงกระตุ้น เช่น การสนับสนุนทางสังคม อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การได้รับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะโดยบุคลากรทางสุขภาพ ดังการศึกษาของ อภิญาญา เยาวบุตร และคณะ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร ตามกรอบแนวคิดของ Green and Kreuter (2005) พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การใช้สื่อที่มีความรุนแรง และสิ่งแวดล้อมในบ้าน สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ ($p < .05$)

จากแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) ดังกล่าว ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม พบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนหลายประการ ได้แก่ เพศ (ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสา วัชรสินธุ, 2557; วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ และพิมพ์ภา ธานีพงษ์, 2558; Chung et al., 2018) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (เอมวดี เกียรติศิริ, 2560; Chung et al., 2018) ความคับข้องใจ (เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์, 2555) การใช้สื่อที่มีความรุนแรง (การิมะห์ และหิม และดวงมณี จงรักภักย์, 2554; อภิญาญา เยาวบุตร และคณะ, 2558; Abu-Bake & Ayyd, 2018) การเลียนแบบสื่อ (ชิตชัย ไชไพรววัน, 2560; ทิพย์สุดา เมฆประยูร, 2560; รักชนาวรรณ เสาทอง, 2556) การทำหน้าที่ของครอบครัว (กัลยกร คุณเจริญ และประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2555) ความรุนแรงในครอบครัว (การิมะห์ และหิม และดวงมณี จงรักภักย์, 2554; รักชนาวรรณ เสาทอง, 2556) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (เกษตรชัย และหิม และ อุทิศ สังขรัตน์, 2555; ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสา วัชรสินธุ, 2557; ทิพย์สุดา เมฆประยูร, 2560; Carson, 2014; Lokoyi, 2015) บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน (กัลยกร คุณเจริญ และประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2555) การสนับสนุนทางสังคมจากครูและเพื่อน (อภิญาญา เยาวบุตร และคณะ, 2558; Babarro et al., 2020)

และอิทธิพลจากเพื่อน (เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์, 2555; ทิพย์สุดา เมฆประยูร, 2560; รักขนาวรรณ เสาทอง, 2556; อภิญญา เยาวบุตร และคณะ, 2558) จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียน สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยคัดสรรซึ่งครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคลตามแนวคิด PRECEED-PROCEDE MODEL ของ Green & Krueter (2005) และเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายค่อนข้างสูง ได้แก่ ปัจจัยนำ คือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($r = .625$, $r = .665$, $p < .001$) (เอมวดี เกียรติศิริ, 2560; Chung et al., 2018) ปัจจัยเอื้อ คือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ($r = .327$, $p < .001$, $r = .549$, $p < .01$) (อภิญญา เยาวบุตร และคณะ, 2558; Abu-Bake & Ayyd, 2018) และปัจจัยเสริม คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ($r = .659$, $p < .001$, $OR = 9.33$, $r = -.39$, $p < .01$) (เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์, 2555; ชูตินาด ศักรินทร์กุล และอลิสา วัชรสินธุ, 2557; Carson, 2014) และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ($r = .583$, $r = .474$, $p < .001$) (เกษตรชัย และหิม และอุทิศสังขรัตน์, 2555; อภิญญา เยาวบุตร และคณะ, 2558)

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง คือ การที่บุคคลประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกรักตนเอง ความภูมิใจในตนเอง การยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรับรู้ว่าคุณสมบัติความสามารถ (Rosenberg, 1965) โดยบุคคลที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงจะมองตนเองในด้านบวก มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ยอมรับตนเองและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ส่วนบุคคลที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี รู้สึกไร้ค่า และไม่มีความสามารถ มีความวิตกกังวลสูง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง นอกจากนี้บุคคลที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำยังมีพฤติกรรมไม่ชอบฟังคนอื่น โกรธ โมโหง่าย ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสังคมได้ยาก จึงมักมีปัญหาในการแสดงพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวและข่มเหงรังแกผู้อื่น (เกษตรชัย และหิม, 2556) ซึ่งหากเด็กมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ เด็กจะมีพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นได้มากกว่าเด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง ($p < .001$) (เอมวดี เกียรติศิริ, 2560; Chung et al., 2018) ดังนั้นความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

การใช้สื่อที่มีความรุนแรง เป็นการเข้าถึงข้อมูล เนื้อหา ข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอ เสียง จากตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอด เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เกม เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งสื่อเหล่านี้มีการนำเสนอภาพ การกระทำในรูปแบบของพฤติกรรมก้าวร้าว และใช้ความรุนแรง (พนา ทองมีอาคม และคณะ, 2559) มีรายงานการศึกษาพบว่า ปัจจุบันเด็กใช้เวลาอยู่กับสื่อเหล่านั้นมากขึ้น โดยเฉพาะโทรทัศน์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข [สวรส], 2561) การใช้สื่อที่มี

ความรุนแรงทำให้เด็กมีการซึมซับหรือเลียนแบบพฤติกรรม ดังการศึกษาที่พบว่า การเลียนแบบสื่อสามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ร้อยละ 17.5 ($p < .001$) (รักษนาวรรณ เสาทอง, 2556) การรับชมรายการ โทรทัศน์ที่มีความรุนแรงสามารถทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกของนักเรียนในระดับประถมศึกษาได้ร้อยละ 68 ($p < .001$) (การิมะห์ และหิม และดวงมณี จงรักษ์, 2554) นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านวาจาในวัยรุ่นตอนต้นได้ร้อยละ 25.5 ($p < .001$) (อภิญา เยาวบุตร และคณะ, 2558) และ การใช้สื่อส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็ก โดยหากเด็กใช้สื่อที่มีการแสดงความรุนแรง ก้าวร้าว เป็นระยะเวลา นานมากกว่า 1 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน เด็กจะมีการเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว และข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ (สิริภิญญา อินทรประเสริฐ, 2557)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง แนวทางที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองใช้ในการอบรมเลี้ยงดู และนำ สั่งสอนเด็ก โดยรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มี 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย (Baumrind, 1971) โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตคือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยให้เด็กมีอิสระ แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตที่บิดามารดากำหนดไว้ มีการอธิบายเหตุผล มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย รับฟัง โดยเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้มักจะมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีทักษะทางสังคม สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้ดี การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด เป็นรูปแบบการเลี้ยงดูที่บิดามารดา มีความเข้มงวดกับลูกสูง มีการวางกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยไม่ฟังความเห็นของลูก มีการบังคับ และลงโทษหากเด็กทำไม่ได้ตามที่ตั้งกฎเกณฑ์ไว้ บุตรจะมีลักษณะ โกรธง่าย ไม่เป็นมิตร ไม่มีความสุข มักมีความคับข้องใจสูง เด็กในกลุ่มนี้จึงมักมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นต้น ดังการศึกษาที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกายและด้านวาจา ($r = .108, r = .105, p < .05$ ตามลำดับ) (เนรัญชรา ไชยยา และคณะ, 2560) สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมตามบุตร บิดามารดามักปล่อยให้เด็กทำในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ได้กำหนดขอบเขต ไม่มีการลงโทษ ไม่มีการควบคุมพฤติกรรม เด็กกลุ่มนี้มักจะคือไม่เชื่อฟังบิดามารดา ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดามักทอดทิ้งบุตร ไม่ให้ความสนใจ ไม่ตอบสนองในสิ่งที่เด็กต้องการ เด็กมักมีปัญหาด้านการเรียน ต่อต้านสังคม กลายเป็นเด็กมีปัญหา ทำร้ายผู้อื่น ซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน ($p < .001$) (เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังครัตน์, 2555) นอกจากนี้ยังพบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ แบบเข้มงวดควบคุม แบบปล่อยปละละเลยไม่สนใจ และแบบตามใจทุกอย่าง เด็กจะมีความเสี่ยงต่อการเป็นผู้รังแกผู้อื่นมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมคือ แบบเอาใจใส่ถึง

9.33 เท่า ($p < .01$) (ชุดินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสา วัชรสินธุ, 2557) จะเห็นได้ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม ได้แก่ แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย เด็กมักจะมี ความขัดแย้งในใจ ซึ่งหากเด็กมีความทุกข์ทรมาน มีความเครียด อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ทำร้ายร่างกายหรือข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ เป็นต้น

อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียน เนื่องจากเด็กวัยเรียนเริ่มออกจากบ้านไปสู่สังคมภายนอกอย่างแท้จริง มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว ทำให้เด็กต้องเรียนรู้บทบาทการเป็นสมาชิกในกลุ่มเพื่อน การควบคุมอารมณ์ เรียนรู้กฎระเบียบต่าง ๆ ในสังคม วิธีการอยู่รวมกันกับกลุ่ม โดยแบบแผนการเข้ากลุ่มในวัยนี้ จะไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ลักษณะกลุ่มเพื่อนจะเปลี่ยนหน้าไปเรื่อย ๆ การเข้ากลุ่มครั้งแรก ทุกคนมีความต้องการมากมาย ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ระยะต่อมาจะยอมรับฟังและทำตามความคิดเห็นของผู้อื่นได้ (อุบลรัตน์ เฟิงสฤติย์, 2555) ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมของเด็กวัยนี้ รวมทั้งพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นตามอย่างเพื่อน การถูกบังคับและชักจูงให้ไปข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นต้น ดังการศึกษาที่พบว่า อิทธิพลจากเพื่อนและความรุนแรงของเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนได้ ($p < .001$) (เกษตรชัย และหิมี และอุทิศ สังขรัตน์, 2555; รักขนาวรรณ เสาทอง, 2556; อภิญญา เขาวบุตร และคณะ, 2558) และอิทธิพลจากเพื่อนสามารถพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยรุ่นได้ ($p < .01$) เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมากกว่าวัยอื่น ๆ ของชีวิต ทั้งกรีธา ทำทาง การพูด การแต่งกาย และค่านิยมต่าง ๆ วัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ก็จะมีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าไม่ยอมปฏิบัติตามจะถูกล้อเลียนและไม่ยอมให้เข้ากลุ่ม (ทิพย์สุดา เมฆประยูร, 2560) นอกจากนี้ยังพบว่า หากเด็กได้รับแบบอย่างพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นจากเพื่อนในระดับสูง เด็กจะมีโอกาสข่มเหงรังแกผู้อื่นได้มากกว่าเด็กที่ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนในระดับต่ำ ($p < .001$) (ชิดชัย ไชไพรวิน, 2560) และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งทางด้านร่างกาย วาจา และทางสังคม ($p < .001$) (อภิญญา เขาวบุตร และคณะ, 2558) ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลมากในเด็กวัยนี้ เด็กจะมีพฤติกรรมคล้อยตามเพื่อนเพื่อให้ได้รับการยอมรับ หากเพื่อนมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นยอมจะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าวได้ด้วยเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นพบมากขึ้นในเด็กวัยเรียน และมีสาเหตุมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกบุคคลหลายประการ ซึ่งจากการศึกษาพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ในเด็กที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาในเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป แต่จากสถิติและการสำรวจพบพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นมากขึ้นในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา อีกทั้งการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นที่ยังไม่ครอบคลุมรูปแบบการข่มเหงรังแกผู้อื่นทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย วาจา สังคม และ โลภไซเบอร์ และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระดับการหาความสัมพันธ์เท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นที่ครอบคลุมรูปแบบการข่มเหงรังแกผู้อื่นทั้ง 4 ด้านดังกล่าว และเลือกปัจจัยคัดสรรที่ครอบคลุมปัจจัยภายในและภายนอกของบุคคลตามกรอบแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL (Green & Kreuter, 2005) ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนค่อนข้างสูง ประกอบด้วย ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก เพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนารูปแบบหรือจัด โปรแกรมเพื่อลดหรือป้องกันพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

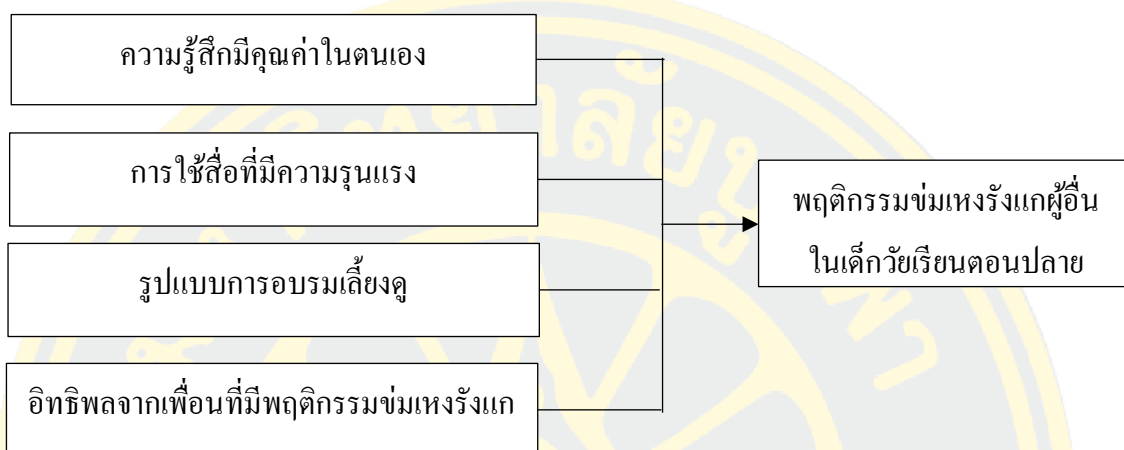
สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม โดย Green and Kreuter (2005) กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมสุขภาพเกิดจากหลากหลายสาเหตุร่วมกันทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล การที่บุคคลจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ต้องมีการวางแผนและการวิเคราะห์อย่างเป็นกระบวนการ โดยต้องเริ่มต้นจากสภาพการณ์ของปัญหาที่เป็นอยู่ และพิจารณาย้อนกลับไปว่าสาเหตุเป็นเพราะอะไร แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนเพื่อดำเนินการแก้ไข โดยกระบวนการมีทั้งหมด 8 ขั้นตอน สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ทางการศึกษาและการประเมินทางระบบนิเวศวิทยา โดยวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) เป็นปัจจัยพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ สถานภาพของบุคคล เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ ความเชื่อ การรับรู้ และการให้คุณค่า ซึ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกพอใจในตนเอง ภูมิใจ ยอมรับและเชื่อมั่นในตนเอง มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Rosenberg, 1965) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) หมายถึง ความสามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) และหาได้ง่าย (Available) ได้แก่ ความสามารถเข้าถึงแหล่งบริการได้สะดวก เช่น สถานบริการสุขภาพ โรงเรียน เป็นต้น รวมไปถึงสิ่งที่จะช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น เช่น ทักษะ แหล่งข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งในยุคปัจจุบันเด็กสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น มีการเรียนรู้และเลียนแบบจากสื่อ หากเด็กได้รับสื่อที่ไม่เนื้อหาไม่เหมาะสม มีการทำร้ายกัน พุดจาหายาบคาย เด็กจะซึมซับและกระทำให้เลียนแบบพฤติกรรมที่รุนแรงได้ (คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์, 2559) และปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนหรือเป็นแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรมสุขภาพนั้น เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อบุคคลเรื่องนั้น ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา โดยเด็กที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา เด็กมักจะมีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม ส่วนเด็กที่บิดามารดาขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่สนับสนุนเด็ก เข้มงวดจนเกินไปหรือไม่ให้อิสระกับเด็ก จะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับตนเอง และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ (กวี สุวรรณกิจ, 2553) และอิทธิพลจากเพื่อน ซึ่งเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากต่อเด็กวัยเรียน เด็กวัยนี้พยายามปรับตัวและต้องการการยอมรับจากเพื่อน มีพฤติกรรมไปในทางเดียวกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งหากเด็กมีเพื่อนที่ไม่ดี มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น เด็กอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและข่มเหงรังแกผู้อื่นตามอย่างเพื่อนได้ (ชิตชัย ไชยไพโรวัน, 2560) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งพบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง และ ปัจจัยเสริม ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlational design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ต่อการทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายปีที่ 5-6 ในโรงเรียนเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หมายถึง การรับรู้ของเด็กวัยเรียนตอนปลายเกี่ยวกับความรู้สึกพอใจในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง การยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่นำมาจากแบบสอบถามความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของ Rosenberg (1965) ฉบับปรับปรุงภาษาไทยโดย ทินกร วงศ์ปการันย์ และณัทย์ วงศ์ปการันย์ (2554)

การใช้สื่อที่มีความรุนแรง หมายถึง การที่เด็กวัยเรียนตอนปลายเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความรุนแรงผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน วิดีโอเกม เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ประเมินโดยใช้แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรงที่นำมาจากแบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรงของ อภิญญา เขาวบุตร และคณะ (2558)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การรับรู้ของเด็กวัยเรียนตอนปลายเกี่ยวกับวิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดู สั่งสอน ฝึกฝน และเอาใจใส่เด็ก แบ่งออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ ให้อิสระอย่างมีขอบเขต เข้มงวด ขอมตามบุตร และปล่อยปละละเลย ประเมินโดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่นำมาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลี้ยงดูของบิดามารดาของ ศัลักษณ์ กิติทัศน์เสรณี (2551)

อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก หมายถึง การที่เด็กวัยเรียนตอนปลายกระทำหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือข่มเหงรังแกผู้อื่นตามอย่างเพื่อน โดยอาจเกิดจากเพื่อนบังคับหรือเพื่อนเป็นผู้ชักชวนให้ร่วมกระทำพฤติกรรมนั้น เช่น การพูดหยาบคาย การนินทา การข่มขู่ การชกต่อย และการทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นต้น เพื่อทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของเด็กวัยเรียนตอนปลายที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน และ/หรือเสียหายทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม ประกอบด้วย การข่มเหงรังแกทางร่างกาย วาจา สังคม และ โลภไซเบอร์ ประเมินโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นที่ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นของนักเรียนของ อภิญญา เขาวบุตร และคณะ (2558) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมแข่งรถผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมแข่งรถ ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เด็กวัยเรียนตอนปลายกับพฤติกรรมชมแข่งรถผู้อื่น
2. แนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมชมแข่งรถผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

เด็กวัยเรียนตอนปลายกับพฤติกรรมชมแข่งรถผู้อื่น

เด็กวัยเรียนตอนปลาย

เด็กวัยเรียนตอนปลาย คือ เด็กที่มีอายุ 10-12 ปี (Hockenberry et al., 2019)หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เข้าสู่ระบบการเรียนรู้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก เด็กมีการเตรียมตัวเพื่อเติบโตเป็นวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ที่พร้อมจะเผชิญและรับผิดชอบต่อตนเองในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วทางสติปัญญา จิตใจ และสังคม มีสังคมนอกบ้านมากขึ้น เด็กเรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นมากขึ้น สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองมากขึ้น พัฒนาความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล และตัดสินใจด้วยตนเองได้มากขึ้น (เจษฎา อังกาบสี, 2561) ซึ่งพัฒนาการของเด็กวัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development) เด็กวัยนี้จะมีอัตราการเจริญเติบโตของร่างกายแตกต่างกัน โดยเพศชายจะมีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้นช้า ๆ แต่สม่ำเสมอ ส่วนในเพศหญิง อัตราการเจริญเติบโตจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่การมีประจำเดือน สมอของเด็ควัยนี้เจริญเต็มที่ การได้ยิน มองเห็น สัมผัส และระบบประสาทสัมผัสอื่น ๆ สมบูรณ์เต็มที่เมื่อเด็กอายุ 12 ปี มีการพัฒนาของปอดและถุงลมเพิ่มขึ้นทั้งขนาดและการทำงาน ใช้กล้ามเนื้อทรวงอกและกะบังลมในการหายใจ ระบบทางเดินอาหารมีการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ระบบย่อยอาหารพัฒนาสมบูรณ์เทียบเท่าผู้ใหญ่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่มีการเจริญเติบโตและแข็งแรงมากขึ้น โดยในเด็กผู้ชายมีการเจริญเติบโตของเซลล์กล้ามเนื้อมากกว่าเด็กผู้หญิง การทำงานของกล้ามเนื้อและประสาทมี

ความสัมพันธ์กันดีขึ้น เช่น การทรงตัว กระโดด ขว้างปา ปีนป่าย เป็นต้น กิจกรรมที่ใช้การเคลื่อนไหวของร่างกายมีความมั่นคงและคล่องตัวมากขึ้น เด็กวัยนี้จึงชอบการเล่นที่ใช้พลังกำลัง เช่น จักรยาน กระโดดเชือก เตะฟุตบอล เป็นต้น ช่วงอายุ 10-12 ปี เด็กอยู่ในช่วงปลายวัยเรียนและกำลังเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศที่ชัดเจน โดยเพศหญิงจะมีหน้าอกนูนขึ้น มีขนอ่อนบริเวณรักแร้และอวัยวะเพศ สะโพกผาย เด็กชายมีขนขึ้น มีเสียงแตกหนุ่ม เป็นต้น (พิมพ์ภรณ์ กลั่นกลิ่น, 2563)

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม (Social and Emotional Development) อารมณ์ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากกระบวนการทางด้านจิตใจ ประกอบด้วยความรู้จากสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่ตัวบุคคล ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ตามสิ่งที่ได้รับรู้มา หลังจากนั้นร่างกายของบุคคลจะมีการตอบสนองทันที (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2551) อารมณ์เป็นสิ่งที่ถูกพัฒนามาตั้งแต่เป็นทารกในครรภ์ ซึ่งในเด็กแต่ละคนจะมีการแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม (จุฑามาส วรโชติกำจร, 2556)

เด็กวัยเรียนตอนปลายเป็นวัยที่เด็กมีสังคมเพิ่มขึ้น จึงเกิดการเรียนรู้จากการอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งสังคมครอบครัว เพื่อน และ โรงเรียน เด็กเรียนรู้ว่าควรแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้อื่นอย่างไรเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยลักษณะอารมณ์เด่นของเด็กวัยนี้ประกอบด้วย อารมณ์ร่าเริง เบิกบาน เด็กวัยนี้จะเป็นตัวของตัวเองสูง จึงแสดงความรู้สึกออกมาอย่างชัดเจนเมื่อรู้สึกพอใจ เช่น การหัวเราะเสียงดัง เด็กชายชอบคบหลังหรือศิระะเพื่อน เด็กหญิงกอดกัน เป็นต้น อารมณ์รัก เด็กวัยนี้ยังเป็นวัยที่รู้สึกเงินอาย ไม่ชอบแสดงความรักโดยตรง การแสดงความรักจึงแสดงออกโดยทางอ้อม เช่น การเข้าไปช่วยทำสิ่งต่าง ๆ การเข้าไปอยู่ใกล้ ๆ กับคนที่ได้รัก เป็นต้น อารมณ์โกรธ เด็กจะมีความโกรธมากกว่าวัยที่ผ่านมา เพราะเด็กมีความต้องการสิ่งต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เด็กจะมีการแสดงออกโดยการปฏิเสธต่อต้านสิ่งต่าง ๆ ทำหน้าบึ้ง หงุดหงิด จู้จู้จุกจิก หรือในทางตรงกันข้ามบางคนอาจเฉยเฉย หรือบางคนหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้โกรธได้ อารมณ์กลัว เด็กจะกลัวสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น ความเจ็บป่วย หมอ การผ่าตัด รถชน สุนัขกัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เด็กจึงกลัวว่าเขาจะไม่เหมือนคนอื่น ๆ กลัวการเยาะเย้ยถากถาง กลัวการล้มเหลวในสิ่งที่ทำเพราะจะไม่ได้รับการยอมรับ (เจษฎา อังกาบสี, 2561) และอารมณ์ริษยา โดยอาจเริ่มจากริษยาพี่น้องด้วยกันเองก่อน และเมื่อไปโรงเรียนจะมีอารมณ์ริษยาเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนที่เรียนเก่ง เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น ซึ่งจากลักษณะอารมณ์ดังที่กล่าวมาอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น เด็กคือ ต่อต้านสังคม ก้าวร้าว เป็นต้น เด็กวัยนี้ชอบแสดงอาการ เช่น โต้แย้ง ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ตีเคียนคนอื่น เอาแต่ใจตัวเอง ไม่เชื่อฟัง ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ทำลายสิ่งของ เป็นต้น (วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา, 2555)

3. พัฒนาการด้านสติปัญญา การรู้คิด และจริยธรรม (Cognitive and moral

Development) เด็กอายุ 9-10 ปี จะมีพัฒนาการความคิดอย่างมีเหตุผลเป็นรูปธรรม เด็กวัยนี้จะเข้าใจ เหตุผลและรับรู้ความจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามประสบการณ์ที่ตนได้รับ ความคิดที่ยึดตนเองเป็น ศูนย์กลางลดลง และเริ่มรับฟัง เข้าใจความคิดเห็นผู้อื่นมากขึ้น สามารถคิดย้อนกลับ ไปกลับมาได้ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ ความแตกต่างเชิงคุณภาพและปริมาณ สามารถนับเลข บวกลบคูณหาร รู้จักน้ำหนักส่วนสูงและการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ แบ่งแยกหมวดหมู่ได้มากขึ้น เช่น แยกสี รูปร่าง เป็นต้น สำหรับวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10-12 ปี เด็กสามารถเข้าใจอย่างมีเหตุผล เด็กเริ่มมี ความคิดเหมือนผู้ใหญ่ สามารถตั้งข้อคำถาม และพยายามหาคำตอบให้ได้ตามต้องการ มีการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เกิดความคิดรวบยอดได้ (พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น, 2563)

เด็กวัยเรียนตอนปลายนี้จะมีพัฒนาการด้านจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 ของทฤษฎีพัฒนาการทาง จริยธรรมของ Kohlberg (1976) คือ ขั้นคล้ายตามผู้อื่น เด็กจะมีพฤติกรรมคล้ายตามความคาดหวัง ทางสังคมหรือการยอมรับของกลุ่ม เด็กจะให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมาก มักทำในสิ่งที่ตนคิดว่า คนอื่นจะเห็นด้วย ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มหรือสังคมกำหนดเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มาก จะเห็นได้ว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีความหลากหลายทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก เริ่มมีการคิดอย่างมี เหตุผล และมีพฤติกรรมคล้ายตามความคาดหวัง ดังนั้นเด็กวัยเรียนตอนปลายจึงอาจมีพฤติกรรม การแสดงออกในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นต้น การมีพัฒนาการด้าน จริยธรรมที่ดี จะช่วยให้เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรมและการแสดงบทบาททางสังคมของตนเอง ได้ แต่เนื่องด้วยเด็กวัยเรียนตอนปลายยังไม่มีทักษะในด้านการตัดสินใจที่ดีพอ หรือขาดทักษะการ คิดวิเคราะห์ จึงอาจแสดงพฤติกรรมออกมาในทางลบได้

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

ความหมายของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น (Bullying behavior) มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ หลายประการ ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2561 ข) อธิบายว่า พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ บุคคลผู้ถูกข่มเหงรังแกเกิดความเจ็บปวดต่อร่างกาย เกิดผลกระทบทางจิตใจ รู้สึกกลัว ทุกข์ หรือ กระทบต่อการเข้าสังคม การเรียน ทำลายชื่อเสียง ทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเกิดความรู้สึก ไม่ปลอดภัย ในโรงเรียน

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO] (2019) ให้ความหมายของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ไว้ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าวที่บุคคล กระทำต่อเหยื่อซ้ำ ๆ ไม่ใช่การเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเกิดจากความไม่สมดุลของพลังอำนาจในตัวบุคคล

WHO (2020 a) กล่าวว่า พฤติกรรมข่มเหงรังแกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่พึงประสงค์ เกิดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มคน เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย จิตใจ และคุกคามทางสังคม ฯลฯ มักเกิดขึ้นใน โรงเรียนและสถานที่อื่น ๆ ที่เด็กมารวมตัวกัน รวมไปถึงทางโลกออนไลน์

กล่าวโดยสรุป ความหมายของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน และ/หรือเสียหายทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม ประกอบด้วย การข่มเหงรังแกทางร่างกาย วาจา สังคม และโลกไซเบอร์

นอกจากนี้ เกษตรชัย และหิม (2556) ได้แบ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแก ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่น ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ โดยบุคคลที่มี พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นมักมีอำนาจบางอย่างเหนือกว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เช่น รูปร่างใหญ่กว่า แข็งแรงกว่า อายุมากกว่า ฉลาดกว่า มีกลุ่มเพื่อนมากกว่า ฐานะดีกว่า หรือมีความแตกต่างทาง ศาสนา เชื้อชาติ เพศ เป็นต้น

สถิติของพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียน จากการสำรวจอาชญากรรมและความปลอดภัยใน โรงเรียนของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ พบการข่มเหงรังแกกันเป็นปัญหาความรุนแรงใน โรงเรียนลำดับที่ 2 รองจากปัญหาการ ทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกันของเด็กใน โรงเรียน โดยพบร้อยละ 24.1 การข่มเหงรังแกกันของเด็ก นักเรียนพบมากที่สุดที่โรงเรียนแถบชนบท รองลงมาแถบชานเมือง และในเมือง พบร้อยละ 21, 20 และ 18 ตามลำดับ (IES, 2020) และจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กพบได้ในทุก ช่วงวัย แต่ที่พบมากที่สุดคือ เด็กวัยประถมศึกษา โดยเฉลี่ยร้อยละ 4-7 ส่วนในเด็กมัธยมศึกษา พบอัตราของผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นเฉลี่ยร้อยละ 4-5 โดยมักพบการข่มเหงรังแกกันในห้องเรียน บริเวณใต้บันได โรงอาหาร ห้องน้ำ และบริเวณอื่น ๆ ใน โรงเรียน (Luxenberg et al., 2019)

สำหรับประเทศไทยพบพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันของเด็กนักเรียน ดิฉันอันดับ 2 ของ โลก (กรมสุขภาพจิต, 2561 ก) จากการสำรวจพฤติกรรมข่มเหงรังแกในสถานศึกษาของเด็กอายุ 10-15 ปี จาก 15 โรงเรียนทั่วประเทศไทย โดยคณะกรรมการเครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็ก และ เยาวชน พบพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันของเด็กอายุ 10-15 ปี ร้อยละ 91.79 มีการข่มเหงรังแกกัน เทอมละ 2 ครั้ง ร้อยละ 35.33 และมีการข่มเหงรังแกกันมากถึงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 24.86 ซึ่งคนที่เป็นผู้ข่มเหงรังแก คือ เพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง (อิริวัฒน์ เนียมมีศรี, 2563) นอกจากนี้ยังพบ การข่มเหงรังแกกันในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวนมาก ดังการศึกษาของ เกษตรชัย และหิม (2552) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมข่มเหงรังแกของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำนวน 1,440 คน ใน โรงเรียนรัฐบาล และเอกชน พบว่า มีนักเรียนร้อยละ 20.9 ข่มเหงรังแกผู้อื่น เช่นเดียวกับการศึกษาของ ธิติรัตน์ ปุระณะชัยศิริ และคณะ (2558) ศึกษาการถูกข่มเหงรังแกของเด็ก

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโครงการสุขภาพจิตโรงเรียน สาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่นภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จำนวน 142 ราย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันเดือนละ 2-3 ครั้งหรือบ่อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 77.5 โดยพบการข่มเหงรังแกในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบเด็กมีพฤติกรรมความรุนแรงในโรงเรียนมากขึ้น ได้แก่ เด็กอายุ 6-9 ปี ร้อยละ 17.3 และเด็กอายุ 10-14 ปี ร้อยละ 24.4 เคยชกต่อยหรือตบตีทะเลาะวิวาทในโรงเรียน (สวรศ, 2561)

ในปัจจุบันพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนจะเพิ่มความรุนแรงรวมทั้งวิธีการข่มเหงรังแกก็เปลี่ยนไปจากในอดีตที่เคยใช้ เช่น การตบศีรษะ หรือการชกต่อยเบา ๆ การล้อเลียนชื่อพ่อแม่ และปมด้อยของเพื่อน การไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มหรือทำกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นวิธีดั้งเดิมที่ใช้ในการข่มเหงรังแก แต่ด้วยยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป สื่อและเทคโนโลยีในปัจจุบันถูกพัฒนาให้มีความสามารถในการเชื่อมโยง ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้คนแบบไร้ขีดจำกัด เด็กจึงใช้ชีวิตแบบติดจอมากขึ้น ทั้งเพื่อแสวงหาข้อมูล ติดต่อสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ ความบันเทิง หรือแม้แต่ใช้เป็นเครื่องมือระบายอารมณ์ จึงนำมาสู่การข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ (กรมสุขภาพจิต, 2562) สำหรับรูปแบบการข่มเหงรังแกผู้อื่น ในเด็กวัยเรียนตอนปลายแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ (National Centre Against Bullying, 2021; WHO, 2020 a) ได้แก่

1. การข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย (Physical bullying) เป็นรูปแบบพฤติกรรมข่มเหงรังแกที่พบได้บ่อยในเด็กวัยเรียนพอ ๆ กับการข่มเหงรังแกด้านวาจา เป็นการแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำที่มองเห็นอย่างเป็นรูปธรรม และบุคคลทั้งสองฝ่ายคือ ผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อ ได้มีการเผชิญหน้ากัน ซึ่งเหยื่อสามารถชี้ตัวผู้กระทำได้ เนื่องจากการข่มเหงรังแกรูปแบบนี้ มักเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย และมีหลักฐานหรือร่องรอยปรากฏขึ้นให้เห็น เช่น รอยแผล บวม ฟกช้ำ เป็นต้น พฤติกรรมข่มเหงรังแกด้านร่างกายที่พบ ได้แก่ การตบ ตี เตะ ดึงผม ชน ต่อย การทำให้สะดุด การบีบ การผลัก หรือการทำลายทรัพย์สินเสียหาย (เกษรชัย และหิม, 2556)

2. การข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านวาจา (Verbal bullying) เป็นรูปแบบการข่มเหงรังแกที่ไม่มีหลักฐานหรือร่องรอยปรากฏชัดเจน นอกจากจะมีการบันทึกภาพหรือพยานบุคคล โดยส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่ใช้คำพูดไปทำร้ายความรู้สึก อารมณ์และจิตใจของผู้อื่น เช่น การด่าว่า การล้อเลียนชื่อ สัญชาติ จุดด้อย รูปร่าง หน้าตา ข่มขู่ ใช้คำพูดดูถูกเหยียดหยาม เป็นต้น ซึ่งถึงแม้การข่มเหงรังแกทางวาจาเป็นสิ่งที่ไม่อันตราย แต่ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม (เกษรชัย และหิม, 2556) และเป็นรูปแบบของการข่มเหงรังแกที่พบได้มากในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยพฤติกรรมที่พบมากที่สุด ได้แก่ การใช้คำพูดหยาบคาย ล้อเลียน รองลงมาคือ ใช้คำพูด

ไม่ดีล้อเลียนเชื้อชาติหรือผิวพรรณ (ศุภรดา ชุมพาลี และทัศนาวทิวคุณ, 2562) นอกจากนี้ยังมี การศึกษาของ Luxenberg et al. (2019) พบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3-5 และประถมศึกษา ปีที่ 6-มัธยมศึกษาปีที่ 2 ถูกข่มเหงรังแกด้านวาจา ร้อยละ 72 และ 81 ตามลำดับ สอดคล้องกับ การศึกษาของ ชิดารัตน์ ปุระณะชัยศิริ และคณะ (2558) ที่ศึกษาการถูกข่มเหงรังแกของเด็กนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า เด็กนักเรียนถูกข่มเหงรังแกด้านวาจาบ่อยที่สุด โดยพบ ร้อยละ 64 ถูกข่มเหงรังแกด้วยการใช้คำพูดหยาบคายล้อเลียนให้เจ็บใจหรือเสียใจ และร้อยละ 45 ถูกเรียกดด้วยคำที่ไม่ดีหรือคำที่เกี่ยวกับเชื้อชาติหรือผิวพรรณ

3. การข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านสังคม (Social bullying) เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่ แสดงให้เห็นถึงการรุกรานเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล (Dixon & Smith, 2011) เป็นรูปแบบการข่มเหงรังแกแบบแอบแฝง ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจผิดกับบุคคลหนึ่งซึ่ง ต่อหน้าและลับหลัง เช่น การโกหก การแพร่กระจายข่าวลือ การสร้างเรื่องตลกเพื่อทำให้ผู้อื่นเกิด ความละอาย ทำให้ขย้านหน้าทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นผลให้ผู้อื่นไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม การกีดกันไม่ให้บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อเข้าร่วมกลุ่มหรือร่วมกิจกรรม เป็นต้น

4. การข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านโลกไซเบอร์ (Cyber bullying) คือการข่มเหงรังแกผ่านสื่อ สังคมออนไลน์ โดยผู้กระทำจะทำการสื่อสารส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ไปยังผู้ถูกกระทำ ส่งผลกระทบต่อจิตใจและอารมณ์ในแง่ความเป็นส่วนตัว อาจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การใส่ร้ายป้ายสี การ ใช้ถ้อยคำหยาบคายต่อว่าผู้อื่น การนำความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ผ่านมือถือหรือเว็บไซต์ การโทร/ ส่งข้อความแกล้งผู้อื่นผ่านมือถือ อีเมลหรือเว็บไซต์ การแอบอ้างชื่อของผู้อื่นไปให้ร้าย ล้อเลียน ข่มขู่ หรือคุกคามคนอื่น การนิทาผู้อื่นผ่านโปรแกรมแชท เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น วัตถุประสงค์ เพื่อทำให้ผู้อื่นเสียหาย ได้รับความรู้สึกเจ็บปวด (ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต, 2560; ชัชฎาภรณ์ พรหมนอก และคณะ, 2562) ซึ่งสาเหตุของการใช้สื่อไปรังแกผู้อื่น เช่น เคยขัดข้องหมองใจกันมาก่อน เคยถูกกดขี่ข่มเหงทำให้รู้สึกอาย ถูกทำทนายหรือขู่จากฝ่ายตรงข้าม ต้องการให้เพื่อนในกลุ่ม ยอมรับ เป็นต้น (วัฒนาวิดี ศรีวัฒนพงศ์ และพิมพกา ธานินพงศ์, 2558) จะเห็นได้ว่า พฤติกรรม ข่มเหงรังแกผู้อื่นที่บุคคลแสดงออกมา ถึงแม้แต่ละรูปแบบจะมีลักษณะแตกต่างกัน แต่มี วัตถุประสงค์เดียวกันคือ ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อน เสียหาย ซึ่งพฤติกรรมข่มเหงรังแกใน เด็กวัยเรียน ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ พฤติกรรม และการเรียน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นบุคคลผู้ข่มเหงรังแกผู้อื่นหรือเหยื่อ ล้วนแล้วแต่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมข่ม เหงรังกทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่า ในประเทศไทยพบพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันในสถานศึกษาค่อนข้างสูง รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นใน

นักเรียน เนื่องจากโรงเรียนถือเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการการช่มเหงรังแกกันในโรงเรียน (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2561) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้ให้นโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง และการช่มเหงรังแกกัน ภายใต้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) การกำหนดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกกันในโรงเรียนเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วน 2) ศึกษาสถานการณ์และรวบรวมข้อมูลการช่มเหงรังแกกันในโรงเรียนเพื่อวางแผนในการพัฒนาและป้องกันปัญหา 3) ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และความตระหนักว่าการลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ และแก้ไขความเชื่อที่ไม่ถูกต้องกับการใช้ความรุนแรงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้กับครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย 4) จัดทำแนวปฏิบัติและขั้นตอนวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 5) กำหนดผู้รับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกในโรงเรียน 6) ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกโดยใช้วิธีการเชิงบวก ไม่ใช่ความรุนแรงหรือสร้างความอับอาย 7) เสริมสร้างทักษะชีวิตในการเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น การเคารพสิทธิและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่จำเป็นให้นักเรียน 8) จัดให้มีกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและป้องกันการลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกอย่างต่อเนื่อง 9) ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน และกำกับติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ปราศจากจุดเสี่ยงที่เอื้อต่อการลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกและใช้ความรุนแรง และ 11) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคารลือ แกล้ง ช่มเหงรังแกที่เกิดขึ้น รวมทั้งช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการมีพฤติกรรมช่มเหงรังแกผู้อื่น

ผลกระทบของการช่มเหงรังแก ส่งผลทั้งต่อบุคคลผู้ช่มเหงรังแกผู้อื่น และเหยื่อ ดังนี้

1. ผลกระทบกับผู้ช่มเหงรังแกผู้อื่น เด็กในกลุ่มนี้จะมีปัญหาด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยมีอาการวิตกกังวล มีอารมณ์รุนแรง ซึ่งอาจจะมีปัญหาสุขภาพจิตได้ ดังการศึกษาถึงความชุกของประสบการณ์รังแกและโรคร่วมจิตเวชในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1-3 ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3,374 คน พบว่า นักเรียนที่เป็นผู้ช่มเหงรังแกผู้อื่นมีโอกาสเป็นโรค Disruptive behavior disorder, Mood disorder, Anxiety disorder และ Substance use/ dependence disorder ($p < .01$) (ศุภรัตน์ เอกอัครวิฑู และจอมสุรางค์ โปธิสสัย, 2560) ปัญหาพฤติกรรม เช่น ต่อต้านสังคม เกเร ก้าวร้าว กระทำผิดกฎโรงเรียน กระทำผิดกฎหมาย มีพฤติกรรมคุกคามทางเพศ เป็นต้น และปัญหาด้านการเรียน เช่น พักการเรียน ออกจากโรงเรียน เป็นต้น (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2561)

2. ผลกระทบต่อเหยื่อ บุคคลผู้ถูกระทำมักเป็นบุคคลที่อ่อนแอกว่า ไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ มักมีลักษณะสมยอม มีความกังวลและรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อสถานการณ์มากกว่าเด็กส่วนใหญ่ (สุริย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์ และคณะ, 2561) เมื่อถูกข่มเหงรังแกจึงมีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น รู้สึกหดหู่ วิตกกังวล หวาดระแวง ว้าเหว ซึมเศร้า ขาดความสนใจ แค้นเจ็บปวด อาฆาต ซึ่งหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขอาจนำมาซึ่งผลกระทบที่รุนแรงที่สุดคือ มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย ดังการศึกษาถึงอิทธิพลของการข่มเหงรังแกกับพฤติกรรมฆ่าตัวตายในเด็กอายุ 13-17 ปีในสหสาธารณรัฐแทนซาเนีย กลุ่มตัวอย่าง 3,797 คน พบว่า เด็กที่ถูกข่มเหงรังแกมีความสัมพันธ์กับการมีความคิดและพยายามที่จะฆ่าตัวตาย ($p < .001$) (Shayo & Lawala, 2019) ปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น แยกตัว เงียบ ร้องไห้ง่าย เหม่อลอย ทำร้ายตัวเอง เป็นต้น ซึ่งหากถูกระทำซ้ำ ๆ เด็กจะก้าวร้าวมากขึ้น และทำร้ายผู้อื่นได้ ปัญหาด้านร่างกาย เช่น เจ็บป่วย ปวดศีรษะ ปวดท้องจากความเครียด นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด เป็นต้น และปัญหาด้านการเรียน เช่น สมาธิสั้น ผลการเรียนตกต่ำ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน หยุดเรียน ลาออก เป็นต้น (ปองกมล สุรัตน์, 2561; วินัดดา ปิยะศิลป์, 2563)

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อบุคคลผู้ข่มเหงรังแกผู้อื่นและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ ปัญหาพฤติกรรม และด้านการเรียน การช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น นอกจากบุคลากรในโรงเรียนจะเป็นตัวช่วยหลักที่สำคัญแล้ว ทีมบุคลากรด้านสุขภาพและพยาบาลที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเช่นกันในการช่วยเหลือและป้องกันพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียน ไม่ว่าจะเป็นการคัดกรอง การค้นหาปัจจัยเสี่ยง การให้คำปรึกษา รวมทั้งการให้การบำบัดนักเรียนร่วมกับครอบครัว และทีมบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้การดูแลเด็กวัยเรียนตอนปลายที่พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทของพยาบาลกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

หน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลในระดับปฏิบัติการคือ มีหน้าที่ในการให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยปฏิบัติงานร่วมกับทีมการพยาบาลและทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ความรู้ความสามารถทางศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล หลักวิทยาศาสตร์ มาตรฐานการพยาบาล และแนวปฏิบัติที่กำหนด ครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล การป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนในประชาชนทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยให้กลับสู่ภาวะปกติ และการส่งเสริมสุขภาพให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง ร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบงาน ประสานงาน บริการข้อมูลวิชาการ และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน (กองการพยาบาล, 2561) ซึ่งจากปัญหา

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ในเด็กวัยเรียนตอนปลายที่ได้กล่าวมาข้างต้น พบว่า ปัจจุบันเป็นปัญหาพฤติกรรมของเด็กที่พบได้บ่อยในโรงเรียน ผลกระทบเกิดขึ้นทั้งต่อตัวเด็กผู้กระทำ และเด็กผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ทำให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก พยาบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือป้องกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ โดยเฉพาะพยาบาลเด็กซึ่งเป็นผู้ให้การดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงวัยรุ่นทั้งในภาวะสุขภาพดี เฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะโรคที่มีปัญหาซับซ้อนหรือมีสุขภาพที่สำคัญ รวมทั้งให้การดูแลครอบครัวอย่างต่อเนื่อง โดยประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และบูรณาการหลักฐานเชิงประจักษ์ร่วมกับการบริหารจัดการ โดยใช้การจัดการรายกรณี การจัดระบบการดูแลที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานกับทีมสุขภาพ และการพัฒนานวัตกรรมการดูแล (พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540, 2540)

การข่มเหงรังแกกันในเด็กวัยเรียนตอนปลายเป็นปัญหาที่พบมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อเด็กในหลาย ๆ ด้านและเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้นบทบาทของพยาบาลในการช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาลูกเด็กที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ตามขอบเขตและสมรรถนะของพยาบาลสาขาการพยาบาลเด็ก (สภาการพยาบาล, 2552) มีดังต่อไปนี้

1. การประเมินและการคัดกรองเด็ก ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรือเด็กที่มาโรงพยาบาล เนื่องจากพฤติกรรมข่มเหงรังแกมักจะมีอาการนำมาด้วยการมีอารมณ์และพฤติกรรมที่รุนแรง ดังนั้นพยาบาลควรตระหนักทั้งในเรื่องลักษณะทางกายภาพและจิตสังคมซึ่งอาจมีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น การวินิจฉัยเด็กที่ข่มเหงรังแกผู้อื่น ทำได้โดยการสังเกตอาการแสดงได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น ประวัติการมีส่วนร่วมในการทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกาย หรือมีประวัติการถูกเรียกเข้าห้องปกครองบ่อยครั้ง และมีเพื่อนที่เคยมีประวัติข่มเหงรังแกผู้อื่น โดยใช้กลวิธีและเครื่องมือในการประเมินพฤติกรรมข่มเหงรังแกที่เหมาะสม (Cohen, 2018)

2. การค้นหาสาเหตุและปัจจัยเสี่ยงของการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น โดยการประเมินเด็กและครอบครัวให้ครอบคลุม โครงสร้าง หน้าที่ พัฒนาการ ความเชื่อ และวิถีชีวิต โดยใช้กลวิธีและเครื่องมือในการประเมินพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นที่เหมาะสม

3. วางแผนและให้การบำบัดทางการพยาบาลร่วมกับครอบครัว ทีมสุขภาพ บุคลากรในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันหรือลดการข่มเหงรังแกผู้อื่น เช่น การให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นต้น ดังการศึกษาที่พบว่า หลังจากการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มโดยการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจ ทักษะการแก้ไขปัญห ทักษะการสื่อสาร การกล้าแสดงออก

และการกำกับตนเองเพื่อลดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการข่มเหงรังแกผู้อื่นลดลงจากก่อนให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และคณะ, 2561) สอดคล้องกับการศึกษาของ เกษตรชัย และหิม (2558) ที่ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มศึกษาและกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนที่มีต่อการลดพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 200 คน กิจกรรมเน้นการอบรมแบบขัดเกลาดตามรูปแบบอิสลาม การให้ความรู้ด้านศาสนาทั้งในเรื่องการศรัทธา การปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมีพฤติกรรมการรังแกลดน้อยลง ($p < .001$)

4. การให้คำปรึกษาเพื่อการแก้ไขและปรับพฤติกรรมเสี่ยงแก่เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะข่มเหงรังแกผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเด็กในโรงเรียนหรือเด็กที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาล โดยให้คำปรึกษาเป็นรายกรณีเพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย ปรับทัศนคติทั้งด้านความรู้สึกลึกซึ้งและการแสดงออก พฤติกรรมที่สื่อถึงการรังแกผู้อื่นทั้งทางวาจา อารมณ์ และการกระทำ โดยมุ่งหวังให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นต่อไป

จะเห็นได้ว่า พยาบาลเด็กมีบทบาทสำคัญในการจัดการพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น โดยเริ่มตั้งแต่เฝ้าระวังและค้นหาปัจจัยเสี่ยงของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น การประเมินเด็กที่มีความเสี่ยง วางแผนร่วมกับครอบครัว โรงเรียน หาแนวทางในการป้องกัน และการจัดกิจกรรมเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

แนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL

แนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) มีพื้นฐานแนวคิดว่าคุณภาพชีวิตเป็นผลมาจากการมีสุขภาพที่ดี สุขภาพและความเสี่ยงด้านสุขภาพมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ทั้งพันธุกรรม พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมามีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล การจะแก้ไขพฤติกรรมหรือปัญหาสุขภาพจะต้องมีการวางแผน และวิเคราะห์อย่างเป็นกระบวนการ โดยตามแบบจำลอง ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เรียกว่า PRECEDE ย่อมาจากคำว่า Predisposing, Reinforcing and enabling causes in educational diagnosis and evaluation กระบวนการเริ่มตั้งแต่การประเมินปัญหาว่า ปัญหาเป็นอย่างไร ประชากรกลุ่มใดได้รับผลกระทบ และปัญหานี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ความยากง่ายในการเปลี่ยนแปลง หลังจากนั้นจึงเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับเปลี่ยน และที่สำคัญต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผน และกำหนดกลวิธีในการดำเนินงานแก้ไขปัญหา ส่วนที่ 2 PROCEED ย่อมาจากคำว่า

Policy, Regulatory and Organizational constructs in educational and environment development เป็นระยะของการพัฒนาแผน ซึ่งจะต้องทำส่วนที่ 1 ก่อนจึงจะวางแผนและนำไปสู่การดำเนินงาน และประเมินผลได้ โดยใน 2 ส่วนดังกล่าวแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2561; กองสุกศึกษา, 2556; Green & Kreuter, 2005) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์และการประเมินด้านสังคม (Social assessment and situational analysis) เน้นการประเมินปัญหาที่เป็นอยู่ว่าเป็นอย่างไร พบในประชากรกลุ่มใด คุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร ขอบเขตของปัญหามากน้อยระดับใด ปัญหาเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกันอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินทางระบาดวิทยา (Epidemiological assessment) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหานั้นสำคัญอย่างไร เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคมหรือไม่ หรือได้รับผลกระทบมาจากปัญหาสังคมหรือไม่ มีการกระจายและเป็นปัญหามากน้อยเพียงใด โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่แล้วทางระบาดวิทยา หรือข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม สำรวจขึ้นใหม่ และวิเคราะห์ตามหลักการทางด้านระบาดวิทยาเพื่อชี้ให้เห็นถึงการเจ็บป่วย การเกิดโรค และภาวะสุขภาพที่เกิดขึ้น ซึ่งในการวิเคราะห์ปัญหานั้นจำเป็นต้องมีการจัดลำดับสำคัญ เพื่อใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ทางการศึกษาและการประเมินทางระบบนิเวศวิทยา (Educational and ecological assessment) เป็นการวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและภายนอกตัวบุคคล เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ โดยแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยนำ (Predisposing factors) เป็นปัจจัยพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ สถานภาพของบุคคล เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ความรู้ เจตคติ ความเชื่อ การให้คุณค่า การรับรู้ เป็นต้น หรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะเป็นความพอใจของบุคคล ซึ่งได้มาจากประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งอาจมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งไม่ให้เกิดการแสดงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ เช่น ประสบการณ์ในวัยเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) หมายถึง ปัจจัยที่เป็นแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เป็นสิ่งที่ช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น เกี่ยวข้องกับการหาได้ง่าย (Available) และความสามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) ได้แก่ ทักษะ แหล่งข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การเข้าถึงแหล่งบริการได้สะดวก เช่น สถานบริการสุขภาพ โรงเรียน เป็นต้น รวมไปถึงกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นตัวสนับสนุนหรือจำกัดการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้น เป็นต้น

3. ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมสุขภาพนั้นได้รับการสนับสนุน เป็นผลสะท้อนที่บุคคลจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งอาจช่วยสนับสนุนหรือเป็นแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรมสุขภาพนั้น เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อบุคคลเรื่องนั้น การยอมรับหรือไม่ยอมรับจากบิดามารดา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว ครู เพื่อน แพทย์ พยาบาล เป็นต้น ปัจจัยเสริมส่วนใหญ่เป็นในลักษณะการกระตุ้นเตือน ยกย่องชมเชย และให้กำลังใจ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ทางการบริหาร นโยบาย และการวางแผนทางในการปฏิบัติ (Administrative & policy assessment and intervention alignment) เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การวิเคราะห์ถึงแนวทางและกระบวนการที่จะใช้ในการสร้างปัจจัยหรือเปลี่ยนแปลงปัจจัยเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสุขภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงปัจจัยแต่ละอย่างต้องใช้วิธีที่แตกต่างกันไป และในบางกรณีอาจจำเป็นต้องใช้กลวิธีในรูปแบบต่าง ๆ ผสมผสานกันไป และหลังจากนั้นนำมาบริหารจัดการวางแผนทางในการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 การลงมือปฏิบัติ (Implementation) คือ การดำเนินการตามแผนที่ได้วางแผนทางปฏิบัติไว้

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลกระบวนการดำเนินงาน (Process evaluation) หมายถึง การวิเคราะห์ประเมินผลในขณะที่ลงมือปฏิบัติว่ามีประเด็นปัญหาด้านใดหรือไม่

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) คือ การประเมินว่าการดำเนินโครงการมีผลในด้านใด ด้านบวกคือทำให้โครงการสำเร็จบรรลุเป้าหมาย หรือมีผลตรงข้ามคือกลายเป็นข้อจำกัดของโครงการ ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ งบประมาณ ระยะเวลา ความสามารถของผู้ดำเนินการ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ในองค์กร

ขั้นตอนที่ 8 การประเมินผลลัพธ์ (Outcome evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคล เป็นการประเมินว่าสำเร็จตามที่วางแผนไว้หรือไม่

สรุปได้ว่า จากแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมหรือสุขภาพตามแบบจำลอง เริ่มต้นจากการระบุปัญหา การประเมินปัญหาว่ามีการกระจายมากน้อยเพียงใด การค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การวางแผนหาแนวทางแก้ไข การลงมือปฏิบัติ มีการประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน การประเมินผลกระทบ และการประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้สามารถแก้ไขปัญหาพฤติกรรมหรือปัญหาสุขภาพให้บุคคลประสบผลสำเร็จได้ ดังการศึกษาของ อภิญญา เยาวบุตร และคณะ (2558) ได้นำแนวคิดการวางแผนเพื่อสุขภาพ (PRECEDE - PROCEED MODEL) ของ Green and Kreuter (2005) ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางการศึกษาและทาง

นิเวศวิทยา มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกายได้ร้อยละ 18.9 ($\beta = .434, p < .05$) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและการใช้สื่อที่มีความรุนแรงสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านวาจาได้ ร้อยละ 25.5 ($\beta = .410, \beta = .185, p < .05$ ตามลำดับ) ส่วนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อมในบ้านสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านสังคมได้ ร้อยละ 27 ($\beta = .386, \beta = .263, p < .05$ ตามลำดับ)

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า แนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางการศึกษาและทางนิเวศวิทยาดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นได้อย่างครอบคลุม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมในการศึกษาครั้งนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น (Bullying Behavior) เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ตามแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL (Green & Kreuter, 2005) ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง และปัจจัยเสริม ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกรักตนเอง ความภูมิใจในตนเอง การยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้ว่าตนเองมีความสามารถ เป็นความรู้สึกที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่า นำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง และการยอมรับนับถือตนเอง แสดงออกมาในรูปแบบของทัศนคติในแง่ที่มีต่อตนเอง (Rosenberg, 1965) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางจิตใจของมนุษย์ พัฒนาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยพัฒนาเพิ่มขึ้นจากการได้รับประสบการณ์ทางสังคมในด้านต่าง ๆ ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และยังเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของบุคคลว่าเป็นอย่างไร การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดพฤติกรรมที่ดีมีคุณค่า ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงระดับการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน โดยรู้ตัว และไม่รู้จักตัว ด้วยลักษณะท่าทาง น้ำเสียง คำพูด

และการกระทำ (มาลินี จุโฑปะมา, 2553) เด็กที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันและตรงกันข้ามอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก มีความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัย ไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์หรือคำหยาบของผู้อื่นได้ง่าย เป็นคนที่มีลักษณะยอมรับตนเอง และยอมรับความคิดเห็นจากผู้อื่น เป็นคนที่ใส่ใจ และสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างละเอียดอ่อน กล้าแสดงความคิดเห็น และริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนกระตือรือร้น กล้าทำในสิ่งที่ท้าทาย มีความวิตกกังวลน้อย เปิดกว้าง และยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามา อย่างไรก็ตามถึงแม้เด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงส่วนใหญ่จะแสดงพฤติกรรมทางด้านบวก แต่ยังมีการศึกษาที่พบว่า เด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง เด็กอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้เช่นกัน ดังการศึกษาของ Ang et al. (2018) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศมาเลเซีย พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมข่มเหงรังแก กล่าวคือ หากเด็กมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง เด็กอาจข่มเหงรังแกผู้อื่นได้เช่นกัน ($r = .35, p < .01$)

สำหรับเด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ เด็กจะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองว่าไร้ค่า และไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่ต่างไปจากคนอื่น มีความวิตกกังวลสูง รู้สึกไม่มีความสุข เมื่อพบอุปสรรคหรือปัญหาก็จะท้อถอย ไม่มีความพยายามในงานที่ท้าทาย ยึดติดกับสิ่งที่เคยทำเป็นประจำ ขาดความยืดหยุ่น มักเป็นคนขี้อาย กลัวการทำให้ผู้อื่นโกรธ หวั่นไหวต่ออิทธิพลของสังคม นอกจากนี้เด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำยังไม่ชอบฟังคนอื่น โกรธ โมโหง่าย ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ยาก เด็กจึงมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น (เกษตรชัย และหิม, 2556) ดังการศึกษาถึงปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นและถูกข่มเหงรังแกในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศเกาหลี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,909 คน พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำส่งผลต่อการมีประสบการณ์ข่มเหงรังแกผู้อื่นและความถี่ในการข่มเหงรังแกผู้อื่น ($\beta = .938, \beta = .738, p < .001$ ตามลำดับ) (Chung et al., 2018) นอกจากนี้จากการศึกษาของ เอมวดี เกียรติศิริ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรังแกทางไซเบอร์ในโรงเรียนมัธยมต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 345 คน พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ ($r = .665, p < .01$) โดยเด็กนักเรียนที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ มักรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ไม่สามารถแสดงออกในโลกแห่งความจริงได้ จึงเลือกแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดความรู้สึกในโลกไซเบอร์ ซึ่งเป็นโลกเสมือนจริงและเป็นพื้นที่ที่ทำให้เด็กสามารถสร้างตัวตนใหม่ขึ้น และใช้ชีวิตในโลกเสมือนจริงได้ตามต้องการแทน

ตัวคนที่ตนเองอยู่ในความเป็นจริง จะเห็นได้ว่า เด็กวัยเรียนที่มีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจะส่งผลทำให้เด็กมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ได้มากกว่าเด็กที่มีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง

การใช้สื่อที่มีความรุนแรง

การใช้สื่อที่มีความรุนแรง หมายถึง การเข้าถึงและการได้รับข้อมูล เนื้อหา ข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอ เสียงจากสื่อตัวกลางที่ใช้อย่างทอด โดยข้อมูลที่เข้าถึงนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความก้าวร้าวรุนแรง ซึ่งลักษณะของสื่อที่ช่วยทำให้เกิดความรุนแรงในสังคม ได้แก่ โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงสุด เพราะสามารถเข้าถึงได้ง่ายกับคนทุกเพศทุกวัย โดยอาจมีการนำเสนอภาพที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว และการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาทต่อสู้กัน ยิงกัน เป็นต้น วิดีโอเกม เช่น เกมออนไลน์หรือการ์ตูน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มาก ความรุนแรงที่นำเสนอ เช่น ภาพการชกต่อย ต่อสู้ ใช้อาวุธยิงกัน เป็นต้น และเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งบางเว็บไซต์มีการนำเสนอภาพหรือข้อความที่สื่อไปในทางลามก อนาจาร รวมทั้งการพูดคุยสนทนาหลอกลวงในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในสังคมต่อไป (พนา ทองมีอาคม และคณะ, 2559; อภิญา เขาวบุตร และคณะ, 2558)

ในปัจจุบันพบเด็กไทยใช้เวลาอยู่กับสื่อมากขึ้น ดังการศึกษาที่พบว่า เด็กไทยอายุ 10-14 ปี มีเวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ในวันธรรมดาร้อยละ 73.8 ในวันหยุดร้อยละ 83.5 และร้อยละ 13 ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนวันละมากกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 48.3 เล่นเกมสื่อกอมพิวเตอร์มากกว่าวันละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งร้อยละ 74.8 ใช้สมาร์ตโฟน และร้อยละ 66.1 ใช้แท็บเล็ต (สวรส, 2561) จะเห็นได้ว่า เด็กมีการเข้าถึงและใช้สื่อมากขึ้น และหากสื่อที่เด็กดูไม่ว่าจะเป็นสื่อชนิดใดดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นที่ตัวแบบมีการแสดงพฤติกรรมรุนแรง เด็กจะเรียนรู้ซึมซับพฤติกรรมจากตัวแบบนั้น ดังนั้นการปล่อยให้เด็กใช้สื่อเพียงลำพัง เด็กจะได้รับข้อมูลและประสบการณ์ที่เกินกว่าจะใช้เหตุผลตามวัยของเด็กพิจารณา และเกินกว่าจะทำความเข้าใจที่ถูกต้องได้ เด็กไม่สามารถรู้ได้ว่าข้อมูลที่ได้รับเป็นอย่างไร ภาพบางภาพบนสื่อที่เด็กพบเห็นอาจทำให้ตกใจ กลัว ไม่สบายใจ และถ้าพบเห็นบ่อยเข้าก็อาจเคยชิน หรือพัฒนาไปจนถึงขั้นอยากเลียนแบบพฤติกรรมนั้น (คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์, 2559; พนา ทองมีอาคม และคณะ, 2559) ดังการศึกษาในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เขตกรุงเทพมหานครพบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม ($r = .202, .327$ และ $.170, p < .05$ ตามลำดับ) และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางวาจาได้ ($\beta = .185, p < .05$) (อภิญา เขาวบุตร และคณะ, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของ Abu-Bake and Ayyd (2018) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อที่มีความรุนแรงกับพฤติกรรม

ชมแห่งรังแกในนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 - มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัฐบาล ประเทศจอร์แดน พบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมแห่งรังแกในนักเรียน ($r = .549, p < .01$) เช่นเดียวกับการศึกษาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมชมแห่งรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดปัตตานี พบว่า การรับชมรายการโทรทัศน์ที่ใช้ความรุนแรง สามารถพยากรณ์พฤติกรรมชมแห่งรังแกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .450, p < .001$) (การิมะห์ และหิม และดวงมณี จงรักษ์, 2554) จะเห็นได้ว่าสื่อต่าง ๆ นั้นมีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกายหรือด้านวาจา ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวต่าง ๆ ที่จะต่อความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (รักขนาวรรณ เสาทอง, 2556) ดังนั้นพฤติกรรมการใช้สื่อมีผลต่ออารมณ์ ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมของเด็ก ส่งผลให้เกิดความเคยชินจนมองว่าเป็นเรื่องปกติ แล้วมีพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อที่ได้รับ โดยสื่อที่มีความรุนแรงทางภาพ เสียง และเนื้อหามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็ก กล่าวคือ หากเด็กใช้สื่อประเภทใด เด็กมีโอกาที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น โดยหากตัวแบบมีความก้าวร้าวรุนแรง เด็กก็จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง นำไปสู่การชมแห่งรังแกผู้อื่นได้เช่นกัน

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง แนวทาง วิธีการ กระบวนการในการแนะนำ สั่งสอน อบรม ฝึกฝน และดูแลเอาใจใส่ ชักจูงให้เด็กประพฤติดี มีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ รวมทั้งเป็นการดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กทุกด้านตามวัย ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจ และสังคม ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ จริยธรรม และพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม หรือเป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กเรียนรู้บรรทัดฐาน มาตรฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมุ่งหวังให้เด็กมีคุณลักษณะพื้นฐานเพื่อพัฒนาตนเองในอนาคต เพื่อให้เด็กสามารถเผชิญ มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ (เกษตรชัย และหิม, 2556) การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก โดยเป็นปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบิดามารดาหรือผู้อบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อเด็ก รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย (Baumrind, 1971) โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก โดยให้เด็กมีอิสระตามความเหมาะสม ขณะเดียวกันบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของเด็ก กำหนดให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทางที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองกำหนดไว้อย่างมีเหตุผล ถึงแม้บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะมีความคาดหวังสูง แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรักความอบอุ่น

และใส่ใจต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็ก และสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบนี้จะเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีทักษะทางสังคม มีแรงจูงใจใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวในสังคมได้ดี จะเห็นได้ว่า การเอาใจใส่จากบิดามารดาทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีมากขึ้น

ดั่งการศึกษาของ Carson (2014) ที่ได้ศึกษาความเกี่ยวข้องของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับการชมเชยทางโลกไซเบอร์ในเด็กวัยรุ่น ประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตช่วยลดความถี่ในการชมเชยทางโลกไซเบอร์ ($\beta = -.37, p < .05$) ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความเข้มงวดเรียกร้องสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็ก มีการจัดระบบการควบคุม และวางเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติอย่างเข้มงวด เด็กต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาหรือผู้ปกครองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษหากเด็กไม่ทำตามความคาดหวัง เด็กที่มาจากการเลี้ยงดูแบบนี้ มักโกรธง่าย ไม่เป็นมิตร ไม่มีความสุข หลีกหนีสังคม มีความวิตกกังวลและรู้สึกไม่มั่นคง มีความคับข้องใจสูง ขาดความกระตือรือร้น ขาดความยืดหยุ่น และมีแนวโน้มจะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ดั่งการศึกษาของ เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์ (2555) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวกับพฤติกรรมรังแกของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดควดขันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรังแกของนักเรียน ($r = .659, p < .001$)

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมตามบุตร เด็กมักจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือสมาชิกคนอื่น ๆ แต่ไม่ก้าวร้าวกับคนอื่นนอกบ้าน เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้สามารถแสดงความรู้สึก ความต้องการได้อย่างอิสระ บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มีอำนาจในการควบคุมเด็ก เนื่องจากไม่ได้กำหนดขอบเขตหรือควบคุมพฤติกรรมเด็กมาตั้งแต่แรก ดั่งการศึกษาของ Lokoyi (2015) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยรุ่นพบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบยอมตามบุตรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ($r = .841, p < .01$) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาหรือผู้ปกครองกลุ่มนี้จะเพิกเฉยต่อเด็กหรือไม่เรียกร้องหรือวางขอบเขตใด ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิเสธเด็กแต่แรก หรือหมกมุ่นอยู่กับปัญหา และความกดดันในชีวิตประจำวัน ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้ จะมีพฤติกรรมที่มีปัญหาด้านการเรียน ต่อต้านสังคม และขาดทักษะทางสังคม กลายเป็นเด็กมีปัญหา ทำร้ายผู้อื่น ดั่งการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กนักเรียน

($r = .494, p < .01$) (ทิพย์สุตา เมฆประยูร, 2560) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการข่มเหงรังแกของนักเรียน ($r = .549, p < .001$) (เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังครัตน์, 2555) นอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ แบบควบคุม ปล่อยปละละเลย ตามใจ จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นผู้รังแกผู้อื่นมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม คือ การให้อิสระแก่เด็กตามสมควร ไม่ตามใจทุกอย่างถึง 9.33 เท่า ($p < .01$) (ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสา วัชรสินธุ, 2557) ดังนั้นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก

อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก อิทธิพลเป็นความสามารถของบุคคลในการจูงใจ โน้มน้าวให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงความคิด เจตคติ และพฤติกรรม (วาโร เฟิงส์วัตต์, 2555) ดังนั้นอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก คือ การที่บุคคลกระทำหรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นตามอย่างเพื่อน โดยเพื่อนที่มีอิทธิพลดังกล่าวสามารถชักจูงหรือโน้มน้าวให้บุคคลมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้วย ซึ่งเด็กวัยเรียนตอนปลายเป็นวัยที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมากเนื่องจากเมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน เด็กเริ่มเปลี่ยนจากสังคมบ้านมาสู่สังคมโรงเรียน เด็กรู้สึกหวาดหวั่น ขาดที่พึ่งทางความคิดและอารมณ์ ตอนแรกจะยังคงสร้างสัมพันธภาพกับครู และผู้ใหญ่ นอกบ้านที่ต้องมีความสัมพันธ์กัน แต่ต่อมาเด็กจะเริ่มตีตัวจาก เพราะพบว่าการรวมกลุ่มกับเพื่อนร่วมวัยหลาย ๆ คน ให้ความรู้สึกอบอุ่นใจ สนุกสนาน มีความเข้าใจ ความเห็นใจ และเป็นของซึ่งกันและกันได้ยิ่งยไปกว่า แน่นแฟ้นกว่า ถ้าหากเด็กสามารถแสวงหากลุ่มเช่นนี้ได้ เด็กจะเห็นความสำคัญของสังคมในบ้านและผู้ใหญ่นอกบ้านลดลง เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มากที่สุด เช่น ด้านอารมณ์ ความคิดนึก ทักษะคิด ความมุ่งหวัง ความปรารถนา การประพฤติตนตามบทบาททางเพศ ค่านิยม อะไรเหมาะสม ดี ควร ไม่ควร เป็นต้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553) เด็กวัยเรียนจะมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะแสดงพฤติกรรม และบทบาทคล้ายกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยหากเด็กมีเพื่อนที่ทำอะไรไม่ดีก็จะทำให้เด็กทำพฤติกรรมที่ไม่ดีตามไปด้วย เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว และข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นต้น ดังการศึกษาของ เกษตรชัย และหิม และอุทิศ สังครัตน์ (2555) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวกับปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงที่มีต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา พบว่า อิทธิพลความรุนแรงของเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมรังแกนักเรียน ($r = .583, p < .001$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ อภิญา เยาวบุตร และคณะ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแก

ผู้อื่นทั้งทางร่างกาย วาจา และสังคมได้ร้อยละ 18.9, 22.5 และ 20.6 ตามลำดับ ($\beta = .434, \beta = .410, \beta = .386, p < .05$ ตามลำดับ) สอดคล้องกับการศึกษาของ ชิดชัย ไช้ไพรวรรณ (2560) ศึกษาพฤติกรรมรังแกผู้อื่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่พบแบบอย่างการข่มเหงรังแกจากเพื่อนในระดับสูง มีโอกาสข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกาย วาจา สัมพันธภาพ และไซเบอร์ได้มากกว่าการพบแบบอย่างจากเพื่อนในระดับต่ำ ($p < .001$)

นอกจากนี้ยังพบว่าอิทธิพลจากเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยเรียนดังการศึกษาของ ทิพย์สุดา เมฆประยูร (2560) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า อิทธิพลจากเพื่อนสามารถพยากรณ์การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ($\beta = .169, p < .01$) และการศึกษาของ รักษนาพรรณ เสาทอง (2556) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า อิทธิพลจากเพื่อนสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ได้ร้อยละ 24.3

($\beta = .283, p < .001$) จะเห็นได้ว่า อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก มีบทบาทสำคัญในเด็กวัยเรียน เป็นปัจจัยสนับสนุนและเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น จะเห็นได้ว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายเป็นวัยที่กำลังมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจริยธรรม โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกบุคคลเป็นตัวกระตุ้นทำให้เด็กแสดงพฤติกรรม เด็กวัยนี้ก้าวเข้าสู่โรงเรียนมากขึ้น เด็กจึงพยายามปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนและครูให้ได้ โดยถ้าหากเด็กสามารถปรับตัวได้ และมีความรู้สึกที่ดีกับตนเอง เด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม แต่หากเด็กมีความรู้สึกไม่ดีกับตนเอง ปรับตัวไม่ได้ เด็กอาจมีพฤติกรรมก้าวร้าวและข่มเหงรังแกผู้อื่น ได้ จากสถิติประเทศไทยพบพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยประถมศึกษาจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ดังนั้นพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งจากโรงเรียน ครอบครัว และบุคลากรด้านสุขภาพ ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลจะต้องมีการค้นหาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นก่อน ดังแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) ในขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางการศึกษาและทางนิเวศวิทยา โดยมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นค่อนข้างสูง มาใช้ในการศึกษารุ่นนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ปัจจัยเอื้อ ได้แก่

การใช้สื่อที่มีความรุนแรง และปัจจัยเสริม ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlational design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแก ต่อพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยประชากรเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมี 2 แห่ง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป โดยนักเรียนต้องมีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่สามารถเข้าใจภาษาและตอบแบบสอบถามได้ ในปีการศึกษา 2564 มีจำนวนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวนทั้งสิ้น 1,199 ราย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) โดยอาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้ช่วยในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ ดังนี้

1. สามารถอ่าน เขียน และสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ
2. เด็กที่ไม่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ (Learning Disability: LD) ได้แก่ เด็กที่มีความยากลำบากในการอ่าน การเขียน สะกดคำ การพูด การสื่อสาร และการใช้ภาษา เป็นต้น
3. เด็กที่พักอาศัยอยู่กับบิดา และ/หรือมารดาของตนเอง
4. ผู้ปกครองอนุญาตให้เด็กนักเรียนเข้าร่วมการวิจัย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

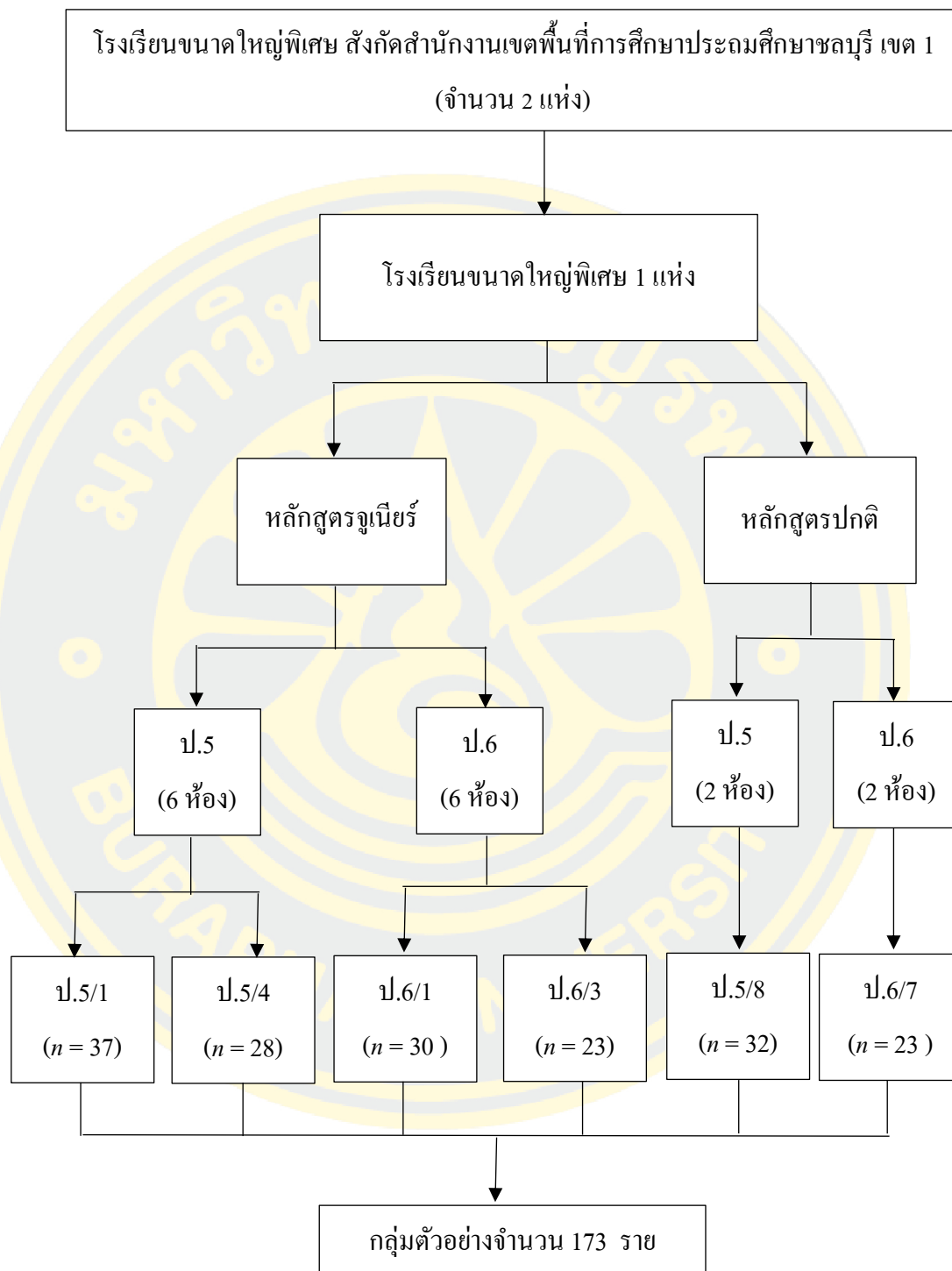
การศึกษาครั้งนี้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power of analysis) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป G*Power 3.1.9.4 (Faul, Erdfelder, Lang, & Buchner, 2007) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กำหนดค่าอำนาจการทดสอบ

(Power of analysis) ที่ .80 และขนาดอิทธิพล (Effect size) ขนาดปานกลาง เท่ากับ .15 (Cohen, 1988) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 85 ราย เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากการตอบแบบสอบถามและข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outlier) ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 (บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2553) ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 102 ราย แต่ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประเด็นที่อ่อนไหวหากเก็บเฉพาะนักเรียนบางคน ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในนักเรียนทุกคนในแต่ละห้องที่สุ่มได้รวมทั้งหมด จำนวน 251 ราย แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองที่อนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 173 ราย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จังหวัดชลบุรี จำนวน 1 แห่ง โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)
2. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 แบ่งการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ออกเป็น 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรปกติ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยเป็นหลัก โดยอาจารย์ชาวไทยเป็นผู้สอนทั้งหมด 2) หลักสูตรจูเนียร์ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยสลับกับภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ) โดยมีอาจารย์ชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นผู้สอน และ 3) หลักสูตรสองภาษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาต่างประเทศทั้งหมด (ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ) โดยมีอาจารย์ชาวต่างชาติเป็นผู้สอนทั้งหมด ซึ่งจากการประสานงานกับอาจารย์หัวหน้าฝ่ายวิชาการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยพบว่า หลักสูตรสองภาษา ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนได้เรียนอย่างเต็มที่ ทางโรงเรียนจึงไม่อนุญาตให้เก็บข้อมูลในหลักสูตรนี้ ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเลือกห้องเรียนในหลักสูตรจูเนียร์และหลักสูตรปกติ หลักสูตรละ 2 ชั้นปี (ป.5 และ ป.6) โดยหลักสูตรจูเนียร์สุ่มชั้นปีละ 2 ห้องเรียน (ป.5 2 ห้อง ป.6 2 ห้อง) และหลักสูตรปกติสุ่มชั้นปีละ 1 ห้อง (ป.5 1 ห้อง ป.6 1 ห้อง) ตามสัดส่วนของห้องเรียนในแต่ละหลักสูตร และเพื่อเป็นการลดอคติเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นประเด็นที่อ่อนไหว หากเก็บเฉพาะนักเรียนบางคน ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในนักเรียนทุกคนในแต่ละห้องที่สุ่มได้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครอง รวมกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 173 ราย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม การพักอาศัย จำนวนพี่น้อง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของ Rosenberg (1965) ฉบับปรับปรุงภาษาไทยโดย ทินกร วงศ์ปการันย์ และณทัทัย วงศ์ปการันย์ (2554) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ซึ่งเป็นข้อความที่มีความหมายทางบวกจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 4, 7, 8, 10 และทางลบ จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 2, 5, 6, 9 ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 4 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนักเรียนมากที่สุดหรือเกิดขึ้นตลอดเวลา
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากหรือบ่อยครั้ง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเลย

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 3 คะแนน	ให้ 0 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 1 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 0 คะแนน	ให้ 3 คะแนน

การแปลผล คะแนนรวมทั้งหมดของแบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 30 คะแนน โดยคะแนนรวมค่อนข้างไปทางมาก หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง และถ้าคะแนนรวมค่อนข้างไปทางน้อย หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ

จากการศึกษาที่ผ่านมาแบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ได้ผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ .86 (ทินกร วงศ์ปการันย์ และณัทย วงศ์ปการันย์, 2554) ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง

ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรงของ อภิญา เยาวบุตร และคณะ (2558) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 4 ระดับ ดังนี้

เป็นประจำ หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงมากกว่า 4 ครั้ง/เดือน
 บ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง 3-4 ครั้ง/เดือน
 บางครั้ง หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง 1-2 ครั้ง/เดือน
 ไม่เคยเลย หมายถึง นักเรียนไม่เคยใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงเลย

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงนั้นเป็นประจำให้	4	คะแนน
นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงนั้นบ่อยครั้งให้	3	คะแนน
นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงนั้นบางครั้งให้	2	คะแนน
นักเรียนไม่เคยใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงเลยให้	1	คะแนน

การแปลผล คะแนนรวมทั้งหมดของแบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 10 คะแนน และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 40 คะแนน เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนระดับการใช้สื่อที่มีความรุนแรงโดยใช้ คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุดหารด้วยจำนวนชั้น (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2550) ดังนี้

ระดับ 10-20 คะแนน หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีความรุนแรงในระดับน้อย

ระดับ 21-30 คะแนน หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีความรุนแรงในระดับปานกลาง

ระดับ 31-40 คะแนน หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีความรุนแรงในระดับมาก

จากการศึกษาที่ผ่านมาแบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมีค่าความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ .89 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .76 (อภิญา เยาวบุตร และคณะ, 2558) ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .70

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดาของนักเรียนของ ศลักษณา กิตติพันธ์ (2551) ที่พัฒนาตามแนวคิดของ Baumrind (1971) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 ประเภท คือ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบ

ปล่อยปละละเลย ประกอบด้วยข้อคำถาม 32 ข้อ ได้แก่ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต (ข้อ 1-8) แบบเข้มงวด (ข้อ 9-16) แบบยอมตามบุตร (ข้อ 17-24) และแบบปล่อยปละละเลย (ข้อ 25-32) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบตามความรู้สึกรู้สึกของนักเรียน ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นมาก
น้อย	หมายถึง นักเรียนได้รับการเลี้ยงดูแบบนั้นน้อย
น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย	หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

เกณฑ์ในการให้คะแนนมีดังนี้

นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นมากที่สุด	ให้	4	คะแนน
นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นมาก	ให้	3	คะแนน
นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นน้อย	ให้	2	คะแนน
นักเรียนได้รับการเลี้ยงดูแบบนั้นน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย	ให้	1	คะแนน

การแปลผล เมื่อรวมคะแนนการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ ถ้าได้คะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใดมากที่สุด ถือว่านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามรูปแบบนั้น

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) และการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม (แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย)

จากการศึกษาที่ผ่านมาแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ได้ผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .93, .90, .88 และ .92 ตามลำดับ (สถิติฯ กิติทัศน์เสรีณี, 2551) ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .86 และรายด้านคือ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .97, .87, .89 และ .88 ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก

แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลียนแบบพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นจากเพื่อนและการที่เพื่อนมีอิทธิพลในการชักจูงหรือบังคับให้เด็กมีพฤติกรรมข่มเหง

รังแกผู้อื่น ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัด
ประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ คือ

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างมาก
ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง
น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนเล็กน้อย
ไม่มีเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างมาก ให้ 3 คะแนน

ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง ให้ 2 คะแนน

ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนเล็กน้อย ให้ 1 คะแนน

ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียน ให้ 0 คะแนน

การแปลผล คะแนนรวมทั้งหมดของแบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่ม
เหงรังแกมีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0 และค่าสูงสุดเท่ากับ 30 โดยคะแนนรวมค่อนข้างไปทางมาก หมายถึง
นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกมาก และถ้าคะแนนรวมค่อนข้างไปทางน้อย
หมายถึง นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกน้อย ในการศึกษาครั้งนี้มีค่า
ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ .80 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นของนักเรียนของ อภิญญา
เขาวนุตร และคณะ (2558) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม เป็นแบบสอบถามประเมินว่านักเรียนมี
พฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา มีจำนวน 16
ข้อ แบ่งออกเป็นพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกาย (ข้อ 1-4) พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทาง
วาจา (ข้อ 5-8) พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางสังคม (ข้อ 9-12) และพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น
ทางโลกไซเบอร์ (ข้อ 13-16) ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต
(Likert scale) 4 ระดับ ดังนี้

เป็นประจำ หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นมากกว่า 4 ครั้ง

บ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น 3-4 ครั้ง

บางครั้ง หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น 1-2 ครั้ง

ไม่เคยเลย หมายถึง นักเรียนไม่เคยมีพฤติกรรมนั้นเลย

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นมากกว่า 4 ครั้งให้	3	คะแนน
นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น 3-4 ครั้งให้	2	คะแนน
นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น 1-2 ครั้งให้	1	คะแนน
นักเรียนไม่เคยมีพฤติกรรมนั้นเลยให้	0	คะแนน

การแปลผล คะแนนรวมทั้งหมดของแบบสอบถามพฤติกรรมข้ามแห่งรังแกผู้อื่นมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และค่าสูงสุดเท่ากับ 48 คะแนน โดยคะแนนรวมค่อนข้างไปทางมาก หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมข้ามแห่งรังแกผู้อื่นมาก และถ้าคะแนนรวมค่อนข้างไปทางน้อย หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมข้ามแห่งรังแกผู้อื่นน้อย ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ .94 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ดังนี้

การหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง และแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้ขออนุญาตและนำมาใช้โดยไม่มีการดัดแปลง ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหามาแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิจากการศึกษาครั้งก่อน

สำหรับแบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข้ามแห่งรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมข้ามแห่งรังแกผู้อื่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาค่าความตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็ก จำนวน 2 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความสมบูรณ์และความตรงของเนื้อหา และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความเที่ยง (Content validity index: CVI) ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เท่ากับ .80 และ .94 ตามลำดับ

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด 5 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข้ามแห่งรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมข้ามแห่งรังแกไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย และนำไปหาค่าความ

เชื่อมั่นเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84, .70, .86, .77 และ .93 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยนำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้ว เสนอคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งได้ผ่านการรับรองเรียบร้อยแล้ว รหัส IRB3-105/2564

2. เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน หลังจากได้รับการอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยประสานกับรองผู้อำนวยการและอาจารย์ฝ่ายวิชาการ อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นอาจารย์ฝ่ายวิชาการแจ้งไปยังอาจารย์ประจำชั้นของห้องเรียนที่สุ่มได้ รวมทั้งนัดหมายให้ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างและอาจารย์ประจำชั้นผ่านทางโปรแกรมซูม (Zoom) และพูดคุยที่ห้องเรียนบางส่วน โดยคำนึงถึงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เนื่องจากในช่วงเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งนักเรียนที่เรียนออนไลน์ที่บ้าน และบางส่วนมาเรียนที่โรงเรียน ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้เพื่อป้องกันกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบด้านจิตใจภายหลังตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างถึงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะใช้รหัสหมายเลขในการระบุเลขที่แบบสอบถาม ไม่มีการเปิดเผยชื่อ-นามสกุลของกลุ่มตัวอย่าง และหลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลจะถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยตั้งรหัสไว้ ดังนั้นจะมีเพียงผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเท่านั้นที่จะสามารถเปิดข้อมูลได้ ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลจะไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล ข้อมูลต่าง ๆ และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และจะถูกทำลายทันทีภายหลังการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้หากกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจทั้งในขณะที่ทำและหลังทำแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถโทรศัพท์ปรึกษาหรือพูดคุยกับผู้วิจัยได้โดยตรง หรือหากกลุ่มตัวอย่างรู้สึกได้รับผลกระทบด้านจิตใจไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการถอนตัวจากการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา

3. เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนผ่านทางระบบออนไลน์และมีนักเรียนบางส่วนมาเรียนที่โรงเรียน ดังนั้นเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยประสาน

ไปยังอาจารย์ประจำชั้นของห้องเรียนที่กลุ่มได้ ส่งเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทางไลน์ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัยเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้วิจัยจึงขออนุญาตผู้ปกครองให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัย โดยส่งเอกสารชี้แจงและเอกสารยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัยผ่านทางไลน์เช่นกัน หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองตอบกลับการยินยอมหรือปฏิเสธเข้าร่วมการวิจัยผ่านทางระบบออนไลน์ โดยผู้วิจัยจะส่งลิงก์หรือคิวอาร์โค้ดให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านทางไลน์ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 สัปดาห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อโครงร่างวิทยานิพนธ์และเครื่องมือวิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เมื่อได้รับการอนุญาตเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยประสานกับอาจารย์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นอาจารย์หัวหน้าฝ่ายวิชาการแจ้งไปยังอาจารย์ประจำชั้นของห้องเรียนที่กลุ่มได้ รวมทั้งนัดหมายให้ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างและอาจารย์ประจำชั้นผ่านทาง การพูดคุยโดยตรงและ โปรแกรมซูม (Zoom) ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างถึงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้รหัสหมายเลขในการระบุเลขที่แบบสอบถามทั้งที่เป็นแบบสอบถามออนไลน์ และแบบสอบถามกระดาษ ไม่มีการเปิดเผยชื่อ-นามสกุลของกลุ่มตัวอย่าง และหลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยตั้งรหัสไว้ ดังนั้นมีเพียงผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเท่านั้นที่สามารถเปิดข้อมูลได้ ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูล ไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุล ข้อมูลต่าง ๆ และผลการวิจัยนำเสนอในภาพรวม และจะถูกทำลายภายหลังจากที่ผลงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว

2. เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนผ่านทางระบบออนไลน์และมีนักเรียนบางส่วนมาเรียนที่โรงเรียน ดังนั้นเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยประสานไปยังอาจารย์ประจำชั้นของห้องเรียนที่สุ่มได้ ส่งเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วม โครงการวิจัย และเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองผ่านทางไลน์ จำนวนทั้งสิ้น 251 ราย หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองตอบกลับการยินยอมหรือปฏิเสธเข้าร่วมการวิจัยผ่านทางระบบออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้ส่งลิงก์หรือคิวอาร์โคดให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านทางไลน์ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 สัปดาห์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมีกลุ่มตัวอย่างปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้เข้าร่วมโครงการวิจัย และกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เข้าร่วมการเก็บข้อมูลในวันที่นัดหมาย จำนวน 78 ราย จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 173 ราย ซึ่งจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจริงอย่างน้อยเท่ากับ 102 ราย ผู้วิจัยจึงไม่ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม

3. หลังจากได้รับการตอบกลับการเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยนัดหมายวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามพร้อมกัน วันละ 1 ห้องเรียน เก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน ได้แก่ 15.30-16.30 น. ในวันจันทร์-ศุกร์ ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยส่งลิงก์โปรแกรมซูมให้กลุ่มตัวอย่างผ่านทางไลน์ และสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถามที่โรงเรียน ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โดยผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ก่อนและหลังเข้าร่วมเก็บข้อมูล เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร เมื่อกลุ่มตัวอย่างทั้งในระบบออนไลน์และในห้องเรียนพร้อมแล้ว ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย อธิบายวิธีตอบแบบสอบถาม และคำชี้แจงในแบบสอบถามแต่ละชุดอย่างละเอียดก่อนเริ่มเก็บข้อมูลอีกครั้ง และ ให้ความเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30-40 นาที โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยผ่านทางช่องแชทหรือโทรศัพท์ติดต่อผู้วิจัยได้ตลอดเวลา

4. สำหรับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามที่โรงเรียน ผู้วิจัยแจกเอกสารพร้อมกัน และในส่วนที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยส่งลิงก์หรือคิวอาร์โคดแบบสอบถามออนไลน์ไว้ในช่องแชทของโปรแกรมซูม (Zoom) หลังจากนั้นให้นักเรียนกดลิงก์หรือสแกนคิวอาร์โคดเพื่อเข้าไปทำแบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

5. หลังจากเสร็จสิ้นการตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยขอให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนช่วยตรวจทานความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามตามที่กลุ่มตัวอย่างต้องการตอบอีกครั้ง ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

6. หลังจากทีกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามแล้ว สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถามออนไลน์ให้จัดส่งแบบสอบถามออนไลน์ในระบบ ส่วนนักเรียนที่ทำแบบสอบถามในห้องเรียนให้นำเอกสารใส่ซองปิดให้มีฉิดชิด และนำมาส่งในกล่องที่ได้จัดเตรียมไว้ให้

7. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและมอบชุดอุปกรณ์การเรียนให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลที่โรงเรียนคนละ 1 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยได้มอบชุดอุปกรณ์การเรียนให้กับอาจารย์ประจำชั้นเพื่อมอบให้กลุ่มตัวอย่างเมื่อมาเรียนที่โรงเรียน เพื่อเป็นการตอบแทนในการให้ความร่วมมือในการวิจัย

8. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและครอบครัว วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

2. คะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

3. ปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น วิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlational design) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ต่อการทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 173 ราย แต่จากการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติถดถอยพหุคูณ (Stepwise multiple regression analysis) มีข้อมูลที่เป็น Outlier 3 ราย ผู้วิจัยจึงได้ตัดข้อมูลดังกล่าวออก 3 ราย รวมข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ทั้งสิ้น 170 ราย ผลการวิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว

ส่วนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.3) โดยมีอายุเฉลี่ย 11.02 ปี ($SD = .73$, range 10-12) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 57.1) ผลการเรียน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ($SD = .47$, range 2.00-4.00) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี มากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 31.8) บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 66.5) และเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 56.5) มีพี่น้องมากที่สุด 1 คน (ร้อยละ 47.6) รองลงมา มีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 27.6) ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน (ร้อยละ 75.3) มีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวโดยบิดามารดาทะเลาะกันมากที่สุด (ร้อยละ 51.8) รองลงมาคือ พี่น้องหรือคนในครอบครัวทะเลาะกัน (ร้อยละ 40) มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉลี่ย 3.65 ชม./วัน ($SD = 1.97$, range = 1-10) ส่วนใหญ่ใช้ไลน์ (ร้อยละ 97.1) รองลงมาคือ เฟซบุ๊ก (ร้อยละ 70.6)

โดยมีจุดประสงค์หลักในการใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร (ร้อยละ 93.5) รองลงมา คือ รับข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 90.6) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 170$)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	94	55.3
เพศหญิง	76	44.7
อายุ (ปี) ($M = 11.02$, $SD = .73$, range 10-12)		
กำลังศึกษาในระดับชั้น		
ประถมศึกษาปีที่ 5	97	57.1
ประถมศึกษาปีที่ 6	73	42.9
ผลการเรียนภาคเรียนสุดท้าย ($M = 3.49$, $SD = .47$, range 2.00-4.00)		
ดีเยี่ยม (4.00)	54	31.8
ดี (3.00-3.99)	102	60.0
พอใช้ (2.00-2.99)	14	8.2
สถานภาพของบิดามารดา		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	113	66.5
บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน	57	33.5
ลักษณะของครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	96	56.5
ครอบครัวขยาย	74	43.5
จำนวนพี่น้อง (บิดามารดาเดียวกัน)		
ไม่มี (ลูกคนเดียว)	38	22.4
1 คน	81	47.6
2 คน	47	27.6
3 คน	4	2.4

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมนักเรียน)		
2-5 คน	128	75.3
6-10 คน	42	24.7
ประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บิดามารดาทะเลาะกัน	88	51.8
พี่น้องหรือคนในครอบครัวทะเลาะกัน	68	40.0
บิดามารดาทุบตีกัน	19	11.2
ไม่เคยพบเห็นความรุนแรงในครอบครัว	61	35.9
ระยะเวลาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (ชม./ วัน) ($M = 3.65$, $SD = 1.97$, range = 1-10)		
สื่อสังคมออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เฟซบุ๊ก	120	70.6
ทวิตเตอร์	20	11.8
อินสตาแกรม	66	38.8
ไลน์	165	97.1
ติ๊กต็อก	21	12.4
เมสเซนเจอร์	3	1.8
จุดประสงค์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ติดต่อสื่อสาร	159	93.5
รับข้อมูลข่าวสาร	154	90.6
ความบันเทิง (เช่น ดูหนัง ฟังเพลง ฯลฯ)	23	13.5

ส่วนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.41 ($SD = 5.59$, range 6-30)

การใช้สื่อที่มีความรุนแรงของเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.14 ($SD = 4.95$, range 12-35)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในเด็กวัยเรียนตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ แบบเหมาะสม (ให้อิสระอย่างมีขอบเขต) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.54 ($SD = 5.10$, range 8-32) และแบบไม่เหมาะสม (เข้มงวด ขอมตามบุตร และปล่อยปละละเลย) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.09 ($SD = 9.62$, range 30-78) เมื่อพิจารณารายด้านพบกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.54 ($SD = 5.10$, range 8-32) รองลงมาคือ แบบเข้มงวด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.62 ($SD = 5.00$, range 9-32) แบบขอมตามบุตร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.47 ($SD = 4.60$, range 8-31) และแบบปล่อยปละละเลย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.00 ($SD = 4.91$, range 8-32) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ($n = 170$)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	<i>M</i>	<i>SD</i>	Actual range	Possible range
การอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม	25.54	5.10	8-32	8-32
การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม	48.09	9.62	30-78	24-96
รายด้าน				
แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต	25.54	5.10	8-32	8-32
แบบเข้มงวด	18.62	5.00	9-32	8-32
แบบขอมตามบุตร	17.47	4.60	8-31	8-32
แบบปล่อยปละละเลย	12.00	4.91	8-32	8-32

อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ($SD = 2.50$, range 0-11)

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ($SD = 3.63$, range 0-19) พิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านวาจามากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ($SD = 1.58$, range 0-7) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.35 ($SD = 1.42$, range 0-7) ด้านสังคม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ .54 ($SD = .86$, range 0-4) และด้าน โลกไซเบอร์ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ .52 ($SD = .99$, range 0-5) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัยของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ($n = 170$)

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น	<i>M</i>	<i>SD</i>	Actual range	Possible range
โดยรวม	4.52	3.63	0-19	0-48
รายด้าน				
ด้านร่างกาย	1.35	1.42	0-7	0-12
ด้านวาจา	2.11	1.58	0-7	0-12
ด้านสังคม	.54	.86	0-4	0-12
ด้านโลกไซเบอร์	.52	.99	0-5	0-12

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณเพื่อหาปัจจัยทำนาย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Stepwise multiple regression analysis) (จุฬาลักษณ์ บารมี, 2551; รัตนศิริ ทาโต, 2561; Hair et al., 2014) ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ข้อมูลของตัวแปรความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่มีการวัดที่ระดับมาตราอันตรภาค (Interval scale) ส่วนตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สำหรับงานวิจัยนี้เป็นตัวแปรมาตรานามบัญญัติ (Nominal scale) ที่มี 2 ค่า (Dichotomous) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) โดยการรีโค้ด (Recode variable) คือ โค้ด 1 เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ

ออบรมเฉียงคูแบบเหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) และ 0 เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ ออบรมเฉียงคูไม่เหมาะสม (แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย) และ จากการทดสอบโดยใช้ Fisher skewness coefficient & Fisher kurtosis coefficient พบว่าตัวแปรการ ใช้สื่อที่มีความรุนแรง ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ สำหรับตัวแปรความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รูปแบบการออบรมเฉียงคู อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และพฤติกรรมกรรมข่มเหง รังแกผู้อื่นทดสอบโดยใช้ Histogram และ Box-plot พบว่ามีการแจกแจงปกติ (Normal distribution)

2. ทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ Durbin-Watson พบค่าอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ แสดงว่าข้อมูลมีความเป็นอิสระต่อกัน หรือ ไม่เกิด Autocorrelation

3. ทดสอบหา Multicollinearity ของตัวแปรอิสระทั้งหมด พบว่า ค่า Collinearity statistics มีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ 0 หรือ ไม่น้อยกว่า .20 และค่า VIF (Variance Inflation Factor) น้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิด Multicollinearity

4. Univariate outliers โดยการพิจารณาจากกราฟ Scatter plot พบว่า จุดมีการกระจายอยู่นอกเหนือ -3 และ +3 และมีข้อมูลที่เป็น outliers 3 ราย ผู้วิจัยจึงได้ตัดข้อมูลที่เป็น outlier ออก รวม ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ 170 ราย จากนั้นนำมาวิเคราะห์ใหม่ พิจารณากราฟ Scatter plot พบว่า จุดมีการกระจายอยู่ระหว่าง -3 และ +3 และจากค่า Cook's Distance พบว่า ค่าที่ได้มีค่า ไม่เกิน 1 แสดงว่าไม่มี outliers

5. ทดสอบความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนคงที่ (Homoscedasticity) โดยพิจารณา Scatter plot ระหว่างค่าตัวแปรตามที่ทำนายได้จากสมการถดถอย กับความคลาดเคลื่อนจากการ ทำนาย พบว่ากราฟมีลักษณะที่เป็น Homoscedasticity

จากการทดสอบดังกล่าวข้างต้น เป็นไปตามข้อตกลงของการใช้สถิติถดถอยพหุคูณ และ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายด้วยการวิเคราะห์ สถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) พบว่า รูปแบบการออบรม เลียงคูแบบเหมาะสม การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และ ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอน ปลายได้ร้อยละ 33.4 ($R^2 = .334, p < .05$) ซึ่งปัจจัยที่สามารถทำนายได้ดีที่สุดคือ รูปแบบการออบรม เลียงคูแบบเหมาะสมสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ร้อยละ 22.3 ($\beta = -.273, p < .001$) ปัจจัยทำนายที่ตรงลงมาตามลำดับคือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ได้ เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 5.5 ($\beta = .225, p < .01$) อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหง ได้เพิ่มขึ้นอีก

ร้อยละ 3.1 ($\beta = .200, p < .01$) และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.6 ($\beta = -.179, p < .05$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ($n = 170$)

ตัวแปร	ΔR^2	B	SE	Beta	t
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม	.223	-2.376	.649	-.273	-3.661***
การใช้สื่อที่มีความรุนแรง	.055	.165	.050	.225	3.273**
อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก	.031	.290	.096	.200	3.037**
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	.026	-.116	.046	-.179	-2.542*

Constant = 4.329, $R^2 = .334$, Adjust $R^2 = .318$, $F_{(4,165)} = 20.709^*$

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย สรุปได้ว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ โดยรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายได้ดีที่สุด รองลงมาคือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ตามลำดับ

บทที่ 5

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive research design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) มีจำนวนทั้งสิ้น 170 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 6 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว 2) แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง 3) แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง 4) แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 5) แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และ 6) แบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ซึ่งแบบสอบถามชุดที่ 5 และ 6 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงและสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความเที่ยง (Content Validity Index: CVI) ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เท่ากับ .80 และ .94 ตามลำดับ และเครื่องมือชุดที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ได้ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย โดยมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ .84, .70, .86, .77 และ .93 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย และสถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยเรียนตอนปลาย จำนวน 170 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชาย (ร้อยละ 55.3) และผู้หญิง (ร้อยละ 44.7) มีอายุเฉลี่ย 11.02 ปี ($SD = .73$) กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 57.1) และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 42.9) มีผลการเรียนโดยเฉลี่ย 3.49 ($SD = .47$) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 60) บิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 66.5) เป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 56.5) มีพี่น้องมากที่สุด 1 คน (ร้อยละ 47.6) รองลงมาจำนวน 2 คน (ร้อยละ 27.6) ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน (ร้อยละ 75.3)

มีประสบการณ์การใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบบิดามารดาทะเลาะกัน (ร้อยละ 51.8) รองลงมาคือ พี่น้องหรือคนในครอบครัวทะเลาะกัน (ร้อยละ 40) มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฉลี่ยวันละ 3.65 ชม. ($SD = 1.97$) โดยใช้ไลน์มากที่สุด (ร้อยละ 97.1) รองลงมาคือ เฟซบุ๊ก (ร้อยละ 70.6) เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารมากที่สุด (ร้อยละ 93.5) รองลงมา คือ รับข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 90.6)

2. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยเรียนตอนปลาย มีค่าเฉลี่ย 20.41 ($SD = 5.59$, range 6-30) การใช้สื่อที่มีความรุนแรง มีค่าเฉลี่ย 21.14 ($SD = 4.95$, range 12-35) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบเหมาะสม (ให้อิสระอย่างมีขอบเขต) มีค่าเฉลี่ย 25.54 ($SD = 5.10$, range 8-32) และแบบไม่เหมาะสม (เข้มงวด ขอมตามบุตร และปล่อยปละละเลย) มีค่าเฉลี่ย 48.09 ($SD = 9.62$, range 30-78) อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก มีค่าเฉลี่ย 3.16 ($SD = 2.50$, range 0-11) และพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม 4.52 ($SD = 3.63$, range = 0-19) แบ่งเป็นด้านร่างกาย เท่ากับ 1.35 ($SD = 1.42$, range 0-7) ด้านวาจาเท่ากับ 2.11 ($SD = 1.58$, range 0-7) ด้านสังคมเท่ากับ .54 ($SD = .86$, range = 0-4) และด้านโลกไซเบอร์เท่ากับ .52 ($SD = .99$, range = 0-5)

3. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เป็นปัจจัยทำนายที่ดีที่สุดและมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ร้อยละ 22.3 ($\beta = -.273$, $p < .001$) รองลงมาตามลำดับคือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ทำนายเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 5.5 ($\beta = .225$, $p < .01$) อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหง เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.1 ($\beta = .200$, $p < .01$) และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.6 ($\beta = -.179$, $p < .05$) ซึ่งปัจจัยทั้งสี่ตัวสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ร้อยละ 33.4 ($R^2 = .334$, $p < .05$)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ดีที่สุด โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 22.3 ($\beta = -.273$, $p < .001$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่เหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) เด็กจะมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นน้อย แต่ถ้าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม (แบบเข้มงวด แบบตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย) เด็กจะมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นมากกว่า ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นแนวทาง วิธีการ หรือกระบวนการที่บิดามารดาใช้ในการแนะนำ อบรมสั่งสอนบุตร ซึ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ

Baumrind (1971) แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต บิดามารดาจะให้เด็ก ได้มีอิสระตามความเหมาะสม มีการกำหนดขอบเขตของพฤติกรรม กำหนดให้เด็กเชื่อฟังและ ปฏิบัติตามแนวทางที่บิดามารดา กำหนดไว้ อย่างมีเหตุผล แต่ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เด็กเป็น ตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็ก ให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็ก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดู ในรูปแบบนี้จึงเป็นคนที่ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัวในสังคมได้ดี มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ Carson (2014) ที่ศึกษาพฤติกรรมข่มเหง รังแกผู้อื่นด้าน โลกไซเบอร์ในวัยรุ่น ประเทศนิวซีแลนด์พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตช่วยลดความถี่ในการข่มเหงรังแกผู้อื่นทางโลกไซเบอร์ ($p < .01$)

ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม ได้แก่ แบบเข้มงวด บิดามารดามักมีความเข้มงวดกับบุตรสูง มีกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติอย่างเข้มงวดและมักลงโทษเด็กหาก เด็กทำไม่ได้ตามที่คาดหวัง เด็กที่มาจาก การเลี้ยงดูแบบนี้จึงมัก โกรธง่าย ไม่เป็นมิตร มีความคับข้องใจสูง มีแนวโน้มจะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก และมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง แบบยอมตามบุตร เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่มีอำนาจในการควบคุมเด็ก ปล่อยให้เด็กแสดงความรู้สึก และความต้องการ ได้อย่างอิสระ ไม่ได้กำหนดขอบเขตหรือควบคุมพฤติกรรม ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้จึงมักแสดงออกพฤติกรรมได้ตามใจตนเอง โดยไม่รู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นผิดหรือถูก และแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาจะเพิกเฉยต่อเด็ก ไม่ดูแลเอาใจใส่เด็ก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้ จึงมักมีปัญหาด้านการเรียน ต่อต้านสังคม กลายเป็นเด็กมีปัญหา มีพฤติกรรมก้าวร้าวและทำร้ายผู้อื่น (เกษตรชัย และหิม, 2556; คุณยา จิตตะยโสธร, 2552) ดังการศึกษาของ ชูตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสรา วัชรสินธุ (2557) ที่ศึกษาความชุกของการข่มเหงรังแกและปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้อง ในเด็กมัธยมต้นเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม ได้แก่ แบบควบคุม แบบปล่อยปละละเลย และแบบตามใจ จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นผู้รังแกผู้อื่นมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม คือ การให้อิสระแก่เด็กตามสมควร ไม่ตามใจทุกอย่างถึง 9.33 เท่า ($p < .01$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ เนรัญชรา ไชยยา และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดลำปาง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกายและด้านวาจา ($r = .108, r = .105, p < .05$ ตามลำดับ) และการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย ($r = .115, p < .05$) และ Govender and Young (2018) ศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์การ อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่มีต่อการข่มเหงรังแกผู้อื่นแบบเดิมและแบบทางโลกไซเบอร์ของเด็ก

นักเรียนอายุ 11-13 ปีในโรงเรียนประถมศึกษาประเทศแอฟริกาใต้ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจะมีพฤติกรรมการชมเชยตัวเองทั้งแบบเดิมและแบบทางโลกไซเบอร์ ($r = .31$, $p < .01$ และ $r = .13$, $p < .05$ ตามลำดับ)

2. การใช้สื่อที่มีความรุนแรง สามารถทำนายพฤติกรรมชมเชยตัวเองในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ร้อยละ 5.5 ($\beta = .225$, $p < .01$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่ใช้สื่อที่มีความรุนแรงมากจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมชมเชยตัวเองมากขึ้น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรง เป็นการเข้าถึงและได้รับข้อมูล เนื้อหา ข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอ เสียงจากสื่อตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอด เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หนังสือการ์ตูน สื่อวิทยุ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยข้อมูลที่เข้าถึงนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความก้าวร้าวรุนแรง เช่น การทะเลาะวิวาท การต่อสู้กัน ยิงกัน การทำร้ายร่างกายกัน เป็นต้น (คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์, 2559) ซึ่งจากการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี พ.ศ. 2564 พบว่า จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ทำให้เด็ก Gen Z (อายุน้อยกว่า 21 ปี) จำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น เฉลี่ยวันละ 12 ชั่วโมง 5 นาที โดยกิจกรรมออนไลน์ที่กลุ่ม Gen Z ทำมากที่สุดคือ เรียนออนไลน์ เฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง 23 นาที รองลงมาคือ ดูรายการโทรทัศน์ ดูคลิป ดูหนัง ฟังเพลงออนไลน์ เฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง 11 นาที และติดต่อสื่อสารออนไลน์ เฉลี่ยวันละ 3 ชั่วโมง 39 นาที ยิ่งเด็กอายุมากขึ้น เด็กจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ [สพธอ], 2564) เช่นเดียวกับการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า นอกเหนือจากที่เด็กมีการใช้สื่อในการเรียนออนไลน์แล้ว เด็กมีการใช้ไลน์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ดิจิต็อก และเมสเซนเจอร์ ซึ่งสื่อบางส่วนมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความรุนแรง เช่น ต่อสู้ ทำลายล้าง ตบตีกัน และทะเลาะกัน เป็นต้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ชั่วโมง/วัน ซึ่งเด็กวัยเรียนนี้เป็นช่วงวัยที่ไม่ควรใช้สื่อสังคมออนไลน์เกิน 2 ชม./วัน (กรมสุขภาพจิต, 2564) ทั้งนี้เนื่องจากเด็กวัยเรียนที่มีอายุ 10-12 ปี ยังไม่สามารถวิเคราะห์แยกแยะสิ่งผิดสิ่งถูกได้ด้วยตนเอง เด็กไม่สามารถรู้ได้ว่าข้อมูลที่ได้รับเป็นอย่างไร ภาพบางภาพบนสื่อที่เด็กพบเห็นและได้รับจากสื่อออนไลน์อาจทำให้ตกใจ กลัว ไม่สบายใจ และถ้าพบเห็นบ่อยเข้าก็อาจเคยชินและพัฒนาไปจนถึงขั้นอยากเลียนแบบพฤติกรรมนั้น (พนา ทงมีอาคม และคณะ, 2559)

การใช้สื่อที่มีความรุนแรงจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมชมเชยตัวเองในเด็กวัยเรียนตอนปลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิญา เขาวบุตร และคณะ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยตัวเองในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมเชยตัวเองด้านร่างกาย ด้านวาจา และด้านสังคม และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมชมเชยตัวเองด้านวาจาได้ ($p < .05$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ

Abu-Bake and Ayyd (2018) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อที่มีความรุนแรงกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6-มัธยมศึกษาปีที่ 2 ในประเทศจอร์แดน พบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกในนักเรียน ($p < .01$) และการศึกษาของ Rokoyah and Hastuti (2019) ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดากับสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า การใช้สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็ก ($\beta = .517, p < .001$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง เช่น การต่อสู้ ทำร้ายร่างกาย อาชกรกรรม เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นได้มากกว่าเด็กที่ไม่ได้ใช้สื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรง

3. อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ได้ร้อยละ 3.1 ($\beta = .200, p < .01$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกมาก เด็กจะมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นมากขึ้น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก เป็นการที่เด็กกระทำหรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นตามอย่างเพื่อน เช่น ขว้างปาสิ่งของใส่คนอื่น พุดจา ล้อเลียน ตะคอก ขู่ หรือด่าว่าคนอื่น ชักชวนไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือโน้มน้าวให้บุคคลที่อยู่ใกล้ซัดมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้วย เป็นต้น ซึ่งเด็กวัยเรียนตอนปลายนี้เป็นวัยที่เด็กจะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมาก การรวมกลุ่มกับเพื่อนร่วมวัยหลาย ๆ คน ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ สนุกสนาน เด็กจึงมักมีพฤติกรรมต่าง ๆ ตามแบบอย่างของเพื่อน เพื่อให้ได้รับการยอมรับ โดยหากเด็กมีเพื่อนที่ทำความไม่ดีก็จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมไม่ดีตามไปด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553) ดัชนีการศึกษาของ ชิดชัย ไชไพบวัน (2560) ศึกษาพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่พบเห็นแบบอย่างการข่มเหงรังแกจากเพื่อนในระดับสูง เช่น พุดจา ล้อเลียน แสดงความรังเกียจหรือกีดกันเพื่อนบางคน ไม่ให้เข้ากลุ่ม ใช้กำลังทำร้ายร่างกายคนอื่น ขว้างปาสิ่งของใส่กัน และแกล้งเพื่อน โดยตัดแต่งรูปแล้วแชร์ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น มีโอกาสข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย วาจา สัมพันธภาพ และไซเบอร์ได้มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่พบเห็นแบบอย่างการข่มเหงรังแกผู้อื่นจากเพื่อนในระดับต่ำ ($p < .001$) เช่นเดียวกับ การศึกษาของ อภิญา เยาวบุตร และ คณะ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทั้งด้านร่างกาย วาจา และสังคมได้ ($p < .05$) และการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกบนโลกไซเบอร์มาจากการได้รับอิทธิพลความรุนแรง

จากเพื่อน มีเพื่อนที่ชอบใช้ความรุนแรง เช่น เล่นชกต่อย ตบ ตี เล่นรุนแรงใส่กัน เป็นต้น เด็กจึงเห็นเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องปกติและกระทำเลียนแบบ (ฤทัยชนนี สิทธิชัย และรัชชยากร ตูคเกื้อ, 2560)

4. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ร้อยละ 2.6 ($\beta = -.179, p < .05$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงจะส่งผลทำให้มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นน้อยกว่าเด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางจิตใจของมนุษย์ พัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก และเปลี่ยนแปลงตามประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เป็นการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกรักตนเอง ภูมิใจในตนเอง ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีความสามารถ (Rosenberg, 1965) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดหรือการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยเด็กที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก ยอมรับตนเองและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กล่าวแสดงความคิดเห็นและกล้าทำในสิ่งที่ท้าทาย ส่วนเด็กที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองว่าไร้ค่า มีความวิตกกังวลสูง นอกจากนี้เด็กที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำยังไม่ชอบฟังคนอื่น โกรธ โมโหง่าย เด็กจึงมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวและข่มเหงรังแกผู้อื่น (เกษรชัย และหิม, 2556) ดังการศึกษาของ Chung et al. (2018) ที่ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นหรือตกเป็นเหยื่อของการข่มเหงรังแกในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประเทศเกาหลี พบว่า เด็กที่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจะมีประสบการณ์ข่มเหงรังแกผู้อื่นและความถี่ในการข่มเหงรังแกผู้อื่นมากขึ้น ($p < .001$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ เอมวดี เกียรติศิริ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกด้าน ไชเบอร์ในนักเรียนมัธยมต้น โรงเรียนเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมข่มเหงรังแกทางไชเบอร์ของนักเรียน ($p < .01$) โดยเด็กนักเรียนที่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ มักรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ไม่สามารถแสดงออกในโลกแห่งความจริงได้ จึงเลือกแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดความรู้สึกที่ไม่ดีผ่านทางโลกไชเบอร์

นอกจากนี้การศึกษาของ อัสรี อนุตธ โด และคณะ (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองส่งผลทางลบต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($\beta = -.15, p < .01$) และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกของวัยรุ่นในประเทศตุนิเซีย พบว่า เด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นมากกว่าเด็กคนอื่น (Ayoub et al., 2021) จะเห็นได้ว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยพื้นฐานและมีอิทธิพลต่อการแสดง

พฤติกรรมของบุคคล ซึ่งหากบุคคลมีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ มักแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวและข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติ พยาบาล บุคลากรด้านสุขภาพ และครู สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยเน้นการส่งเสริมผู้ปกครองให้อบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต สอนและแนะนำเด็กนักเรียนให้หลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่มีความรุนแรง หลีกเลี่ยงเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

2. ด้านการศึกษา อาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยเน้นการส่งเสริมผู้ปกครองให้มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต สอนและแนะนำให้เด็กนักเรียนหลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่มีความรุนแรง หลีกเลี่ยงเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

การทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อคำถามควรมีความชัดเจน ใช้ภาษาที่เด็กวัยเรียนตอนปลายอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีการปรับปรุงข้อคำถามให้เข้ากับบริบทและยุคสมัยในปัจจุบัน เช่น แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง ที่บางอย่างกลุ่มตัวอย่างบางรายอาจไม่เคยพบเห็นหรือได้ใช้สื่อชิ้นนั้น เช่น หนังสือพิมพ์ วีซีดี และวิดีโอ เป็นต้น ควรปรับข้อคำถามให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

2. ควรศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย เช่น การทำหน้าที่ของครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนหรือจัดกิจกรรมป้องกันพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นได้อย่างครอบคลุม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาโดยพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมเพื่อส่งเสริมหรือป้องกันพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยเน้นการส่งเสริมผู้ปกครองให้มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสม สอนและแนะนำให้เด็กหลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่มีความรุนแรง หลีกเลี่ยงเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยเรียนตอนปลาย

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเพียง 1 โรงเรียน และได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 หลักสูตร ดังนั้นการนำข้อมูลจากผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ต้องคำนึงถึงความเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรด้วย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้เป็นช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์ (Online) และมาเรียนที่โรงเรียน (Onsite) ซึ่งแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการเข้มแข็งแก่ผู้อื่นด้านร่างกายและด้านสังคม ข้อมูลที่ได้อาจมีความแตกต่างกันเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ได้มาโรงเรียนจึงอาจส่งผลกระทบต่อกรณีสัมพันธ์ภาพหรือปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน ดังนั้นการนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้จึงควรคำนึงถึงบริบทดังกล่าวด้วย

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2561). *กลยุทธ์การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ*. สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ).
- กรมสุขภาพจิต. (2561 ก, 28 มกราคม). *ไทยอันดับ 2 “เด็กรังแกกันในโรงเรียน” พบเหยื่อปีละ 6 แสนคน*. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27485>
- กรมสุขภาพจิต. (2561 ข, 30 กันยายน). *คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันและจัดการการรังแกกันในโรงเรียน*. <https://resourcecenter.thaihealth.or.th>
- กรมสุขภาพจิต. (2562, 16 ตุลาคม). *Stop Bullying หยุดการกลั่นแกล้ง ยุติความรุนแรงในสังคม*. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30024>
- กรมสุขภาพจิต. (2564, 31 พฤษภาคม). *6 สัญญาณที่บอกว่าลูกกำลังเสพติดออนไลน์*. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30815>
- กวี สุวรรณกิจ. (2553, 5 ตุลาคม). *เราจะสอนให้เด็กโตขึ้นเป็นคนอารมณ์ดีมีเหตุผลได้อย่างไร*. https://www.si.mahidol.ac.th/siriraj_online/thai_version/Health_detail.asp?id=63
- กองการพยาบาล. (2561). *บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ*. สื่อตะวันออก.
- กองสุขภาพศึกษา. (2556, 1 เมษายน). *แนวทางการดำเนินงานปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพระดับจังหวัด*. <http://www.hed.go.th>.
- กัลยกร คุณเจริญ และประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว ความร่วมรู้สึก และบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. *วารสารสมาคมส่งเสริมการวิจัย*, 3(2), 7-19.
- การิมะห์ และหิม และดวงมณี จงรักษ์. (2554). ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดปัตตานี. *วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 17(4), 625-642.
- เกษตรชัย และหิม. (2552). *พฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปรัชญา]. Southernmost Provinces Research Database. https://soreda.oas.psu.ac.th/show_detail.php?research_id=495
- เกษตรชัย และหิม. (2556). *พฤติกรรมรังแกของนักเรียน*. หน่วยโสตทัศนศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เกษตรชัย และหิม. (2558). ผลของกิจกรรมกลุ่มศึกษาและกิจกรรมทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนที่มีต่อการลดพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน

- จังหวัดสงขลา. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 55(3), 1-27.
- เกษรชัย และหิม และอุทิศ สังขรัตน์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะทางจิต
ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงกับพฤติกรรมการ
รังแกของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา. *วารสารศิลป
ศาสตร์*, 4(2), 65-82.
- คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์. (2559, 31 สิงหาคม). *ปัญหาการใช้สื่อสังคมออนไลน์นำมาสู่การฆ่าตัวตาย*.
<http://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel>
- จุฬาลักษณ์ บารมี. (2551). *สถิติเพื่อการวิจัยทางสุขภาพและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS*.
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจษฎา อังกาบสี. (2561). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเปอร์เซ้น.
- ชัชฎาภรณ์ พรหมนอก, สุพร อภินันทเวช, และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์. (2562). การศึกษาเชิงคุณภาพ
เรื่องพฤติกรรมการข่มเหงรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
4-6 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 33(1), 20-39.
- ชิดชัย ไชไพบรวัน. (2560). *พฤติกรรมรังแกผู้อื่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต]. Digital Research Information
Center (DRIC). <https://dric.nret.go.th>
- ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสรา วัชรสินธุ. (2557). ความชุกของการข่มเหงรังแก และปัจจัยด้านจิต
สังคมที่เกี่ยวข้องในเด็กมัธยมต้นเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสมาคม
จิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 59(3), 221-230.
- ศุภยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrind. *วารสาร
วิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 29(4), 173-187.
- ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต. (2560). Cyberbullying : ถ้ำรักกัน อย่ารังแกกัน. *สารอาศรมวัฒนธรรม
วลัยลักษณ์*, 17(1), 117-137.
- ทินกร วงศ์ปาริณย์ และณหทัย วงศ์ปาริณย์. (2554). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ
แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก: การศึกษาในนักศึกษาไทย. *วารสาร
สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 56(1), 59-70.
- ทิพย์สุดา เมฆประยูร. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 มีนาคม 2560* (น. 136-145),
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- ชิดารัตน์ ปุระณะชัยคีรี, สิริรัตดา ปัญญาภาส, และฐิติวี แก้วพรสวรรค์. (2558). กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาการถูกรังแกของเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 60(4), 275-286.
- เนรัญชรา ไชยยา, บุญเสริม หุตะแพทย์, และสุรพร เสียนสลาย. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดลำปาง. *การประชุมผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยแห่งชาติ ครั้งที่ 7*. มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ยู แอนด์ ไอ อินเตอร์มีเดีย จำกัด.
- ปองกมล สุรัตน์. (2561). *การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในมิติสังคมวัฒนธรรม: กรณีศึกษาเยาวชนไทยเจนเออร์ชั่น Z* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต]. <http://bsris.swu.ac.th/thesis/55199120019RB8992555f.pdf>
- พนา ทองมีอาคม, อารีย์ ป้องสีดา, ชนาธิป พวงชนสาร, สุภาวดี พร้อมพงษา, อานนท์ คำชู, จารุกา กมลบุรณ์, ศิริชนัทธร กรุณกิจ, และชลลดา พุ่มพุกภัย. (2559). *เรียนรู้เรื่องสื่อ*. สามเจริญพานิชย์.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2551). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). แอคทีฟ พรินท์.
- พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540. (2540, 23 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 114 ตอนที่ 75 ก.
- พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, วิไลลักษณ์ ดังกา, กัมปนาท บริบูรณ์, และครรชิต แสนอุบล. (2561). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการข่มเหงรังแกในโรงเรียน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 3653-3667.
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2550). *หลักการจัดการและประเมินผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). เฮาส์ออฟเฟร์มิสท์.
- พิมพ์ภรณ์ กลั่นกลิ่น. (2563). *การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น*. สมาร์ทโคตติ้งแอนด์เซอร์วิส.
- รักษณาวรรณ เสาทอง. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. Silpakorn University Repository (SURE). <http://www.sure.su.ac.th>

- รัตน์ศิริ ทาโต. (2561). การวิจัยทางพยาบาลศาสตร์: แนวคิดสู่การประยุกต์ใช้ (ฉบับปรับปรุง).
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย และชันยากร ตุดเกื้อ. (2560). พฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชน
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28(1),
86-99.
- วัฒนาวิ ศรีวัฒนพงษ์ และพิมพ์ภา ธานินพงษ์. (2558). สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตที่มีต่อ
พฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสาร
การสื่อสารและการจัดการ นิต้า, 1(2), 129-144.
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2555). การวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร. วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร, 4(7), 1-10.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2563, 27 มกราคม). การรังแกในเด็กและวัยรุ่น. <http://www.thaipediatics.org>
- วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ. (2555). สุขวิทยาจิต. วีพรีนทร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). จิตวิทยาพัฒนาการช่วงชีวิตทุกช่วงวัย (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศลักษณา กิติพิสน์เศรณี. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดา กับภาวะ
ซึมเศร้าของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นนทบุรี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. Digital Research Information Center
(DRIC). <https://dric.nrct.go.th/>
- ศุภรดา ชุมพาลี และทัศนาว ทวีคุณ. (2562). พฤติกรรมรังแกกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ของจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง ในประเทศไทย. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต,
33(3), 128-148.
- ศุภรัตน์ เอกอัสวิน และจอมสุรางค์ โพธิ์สัตย์. (2560). ความชุกของประสบการณ์รังแกและโรคร่วม
จิตเวชในนักเรียนไทย. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 25(2), 96-106.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข [สวรส]. (2561, 15 มีนาคม). รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชน
ไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 (สุขภาพเด็ก). [https://www.hsri.or.th/
researcher/media/printed-matter/detail/9588](https://www.hsri.or.th/researcher/media/printed-matter/detail/9588)
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2561). คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกัน
และจัดการการรังแกกันในโรงเรียน. บีขอนแก่น พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สภาการพยาบาล. (2552, 30 มกราคม). ประกาศสภาการพยาบาล เรื่อง ขอบเขตและสมรรถนะผู้

- ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สาขาต่าง ๆ. <http://www.tnmc.or.th>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1. (2564, 1 สิงหาคม). ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center) ปีการศึกษา 2564. <https://www.chon1.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). รายงานผลการดำเนินงานการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามนโยบาย "ปี 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้". <http://pathum1.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564, 15 พฤศจิกายน). นโยบายและแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียน. <https://teacher.thaistopbully.org/>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ [สพธอ]. (2564, 15 ธันวาคม). ผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564. <http://www.etcha.or.th>
- ศิริกัญญา อินทรประเสริฐ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสื่อกับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัย มสค, 10(3), 17-36.
- สุริย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, รวีวรรณ รุ่งไพบรวัลย์, ทิพวรรณ หารัชชคุณาชัย, บานชื่น เบญจสุวรรณเทพ, อติศรีสุดา เพ็องฟู, จริญญา จุฑาทิทธิ, และพัฏฐ โรจน์มัทมาภรณ์. (2561). พัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 4. พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- โสธยา ชัชวาลานนท์, ศิริรัตน์ อุพารดินนท์, สุชาทิพย์ เอมเปรมศิลป์, และวินัดดา ปิยะศิลป์. (2563). คู่มือสำหรับพ่อแม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอน เด็กวัยเรียน 6-12 ปี. <http://www.thaipeadiatrics.org>
- อชิวัฒน์ เนียมมีศรี. (2563, 10 มกราคม). เสวนาหัวข้อ "Bullying" กลั่นแกล้ง ความรุนแรงที่รอวันปะทุ. <https://www.dmh.go.th>
- อภิญา เชาวบุตร. (2558). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิญา เชาวบุตร, วิณา เทียงธรรม, อภาพร เผ่าวัฒนา, และสุธรรม นันทมงคลชัย. (2558). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการพยาบาลสาธารณสุข, 29(2), 71-84.
- อัสนี อนุตธโต, พาสนา จุฬรัตน์, และนฤมล พระใหญ่. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการข่มเหงรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารการวัดผลการศึกษา, 38(103),

158-170.

- อุบลรัตน์ เฟื่องสถิตย์. (2555). *จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็ก*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอมวดี เกียรติศิริ. (2560). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรังแกทางไซเบอร์ โรงเรียนมัธยมต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. National Research Council of Thailand (NRCT).
<https://doi.nrct.go.th>
- Abu-Baker, N. N., & Ayyd, S. N. (2018). The relationship Between Exposure to Media Violence and School Bullying in Jordan. *Global Journal of Health Science*, 10(5), 154-166.
- Ang, C. S., Chong, C. P., Cheong, S. W., Lee, C. Y., Tang, Z., & Liew, C. Y. (2018). Self-Esteem and Tendency of Bullying among Primary School Children. *Romanian Journal of Applied Psychology*, 20(1), 11-17.
- Ayoub, R., Brahim, T., Ben Salem, N., Guedria, A. & Gaddour, N. (2021). The relationship between self-esteem and bullying behavior among adolescent in tunisia. *European Psychiatry*, 64(1), 216.
- Babarro, I., Andiarena, A., Fano, E., Lertxundi, N., Vrijheid, M., Julvez, J., Barreto, F. B., Fossati, S., & Ibarluzea, J. (2020). Risk and Protective Factors for bullying at 11 Years of age in a Spanish Birth cohort study. *International Journal of Environment Research and public Health*, 17(12), 4428.
- Baumrind, D. (1971). Current Patterns of Parental Authority. *Developmental Psychology Monographs*.4(1), 1-103.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Prentice Hall.
- Carson, R. (2014). *Adolescent cyberbullying in New Zealand and the implications of Parenting Styles* [Master's thesis]. https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/9917/thesis_fulltext.pdf;sequence=1
- Chung, Y. J., Sun, M. S., & Kim, H. J. (2018). What makes bullies and victims in Korean elementary schools ?. *Children and Youth Service Review*, 94(1), 132-139.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Cohen, S. (2018). Identifying and stopping childhood bullying. *American Nurse Today*, 13(1), 16.
- Dixon, R., & Smith, P. K. (2011). *Rethinking school bullying*. Cambridge University Press.

- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175-191.
- Govender, C., & Young, K. (2018). A comparison of gender, age, grade, and experiences of authoritarian parenting amongst traditional and cyberbullying perpetrators. *South African Journal of Education*, 38(1), 1-11.
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach* (4th ed.). McGraw-Hill.
- Hair Jr, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis*. Harlow.
- Hockenberry, M. J., Wilson, D., & Rodgers, C. C. (2019). *Wong's nursing care of infants and children* (11th ed.). Elsevier.
- Institute of Education Sciences [IES]. (2020). *Indicators of School Crime and Safety:2019*. <https://nces.ed.gov>
- Kohlberg, L. (1976). *Moral stages and moralization: The Cognitive-Development Approach*. NY: Holt, Rienhart, and Winston.
- Lokoyi , O. L. (2015). Parenting Styles as Correlates of Aggressive Behavior Among In-School Adolescent with Mild Intellectual Disability. *Psychology and Behavioral Sciences*, 4(3), 94-100.
- Luxenberg, H., Limber, P. S., & Olweus, D. (2019, October 1). *Bullying in U.S. Schools (2019 Status Report)*. <http://olweus.sites.clemson.edu>.
- National Centre Against Bullying. (2021, March 31). *Types of bullying*. <http://www.ncab.org.au>
- Olweus, D. A. (2010, January 31). *Bullying in school*. <http://www.researchgate.net>
- Rokoyah, N. F. A., & Hastuti, D. (2019). Mother's parenting style and television media access determining bullying behavior on elementary school children. *Jurnal Ilmu Keluarga dan Konsumen*, 12(1), 52-62.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton: University Press.
- Shayo, F. K., & Lawala, P. S. (2019). Does bullying predict suicidal behaviors among in school adolescent? A cross-sectional finding from Tanzania as an example of a low-income

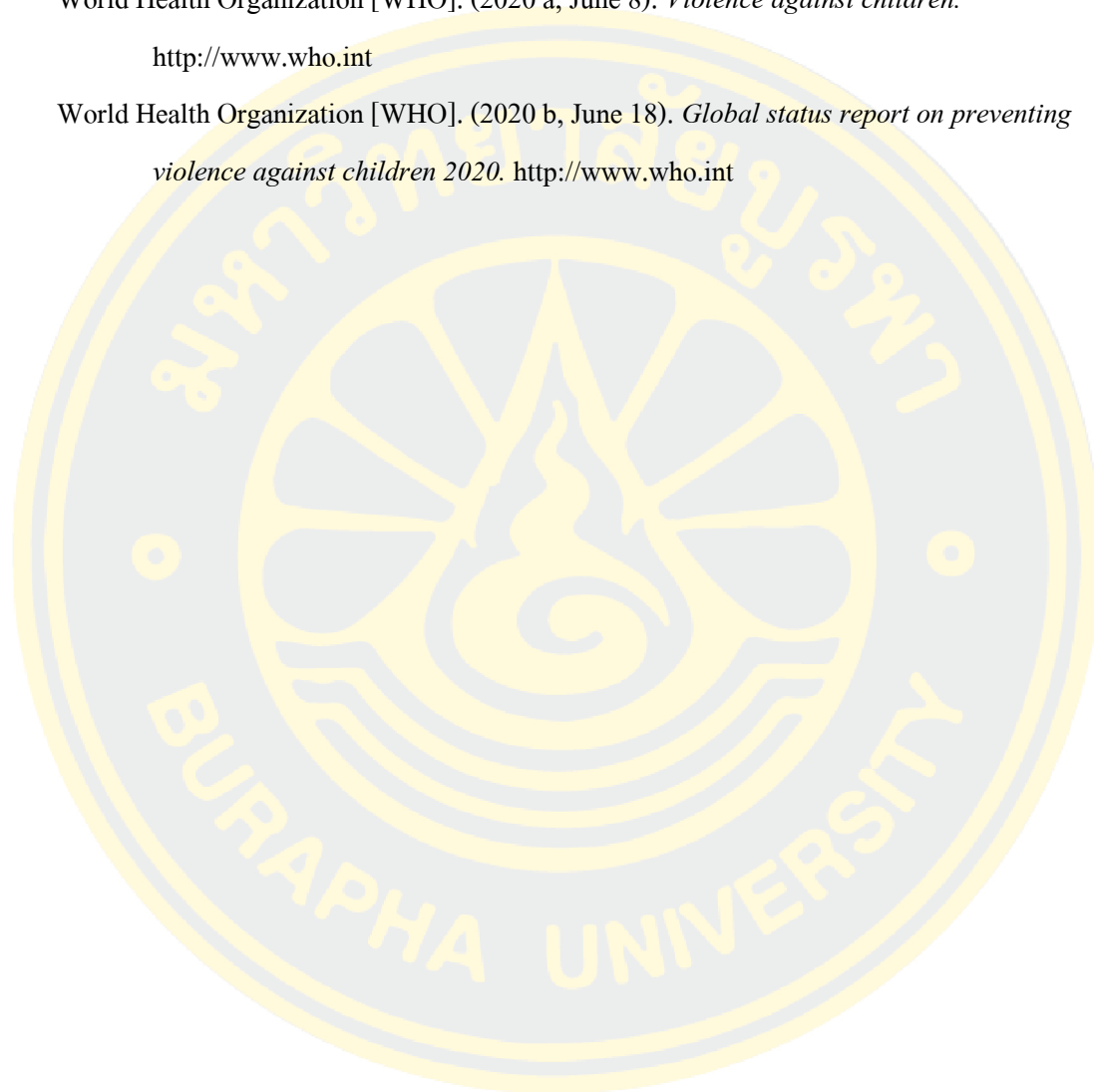
country. *BMC Psychiatry*, 19(1), 400.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO]. (2019). *Behind the numbers: Ending school violence and bullying*. Unesco.

World Health Organization [WHO]. (2020 a, June 8). *Violence against children*.

<http://www.who.int>

World Health Organization [WHO]. (2020 b, June 18). *Global status report on preventing violence against children 2020*. <http://www.who.int>

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ภรภัทร เสงอุคมทรัพย์ สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุพา สนั่นเรืองศักดิ์ สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา สังกัดคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ข
เอกสารอนุญาตให้ใช้เครื่องมือวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัย
 รับที่ 00294
 วันที่ 19 เม.ย. 2564
 เวลา 14.29

มหาวิทยาลัยบูรพา
 รับที่ 02409
 วันที่ 16 เม.ย. 2564
 เวลา 13.32

ที่ อว ๘๓๙๓(๘).๗/๒๖๐

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔

คณะพยาบาลศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 ที่ 00630
 วันที่ 22/4/64
 เวลา 10.32 น.

เรื่อง อนุญาตให้ใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

อ้างถึง หนังสือเลขที่ อว ๘๓๙๓/๓๘๓ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์กพร้อมวารสารอ้างอิง จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๕๑๐๑๓๓ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ ได้รับอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขออนุญาตใช้เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ คือ “แบบสอบถามความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก ฉบับปรับปรุงภาษาไทย (The Revised Version of Thai Rosenberg Self-Esteem Scale)” จากงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก : การศึกษาในนักศึกษาไทย” ของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ทินกร วงศ์ปการันย์ และศาสตราจารย์แพทย์หญิงณัฐหทัย วงศ์ปการันย์ ตีพิมพ์ใน วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, ๕๖(๑), ๕๙-๗๐, ๒๕๕๔ ความจำแลงนั้น

ในการนี้ข้าพเจ้า ศ.นพ.ทินกร วงศ์ปการันย์ พิจารณาแล้วไม่ขัดข้อง อนุญาตให้ใช้เครื่องมือในการทำวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้ได้แนบตัวอย่างแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก ฉบับปรับปรุง และเอกสารอ้างอิงมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

เรียน คณบดี
เพื่อโปรดทราบ

พ/คณบดีมหาวิทยาลัยบูรพา
ศาสตราจารย์ทินกร

ขอแสดงความนับถือ

นพ.ดร.
๑๖ เม.ย. ๒๕๖๔

๑๕ เม.ย. ๖๔

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ทินกร วงศ์ปการันย์)
 ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์

เรื่อง บัณฑิตวิทยาลัย

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

โทร ๐ ๕๓๙๓ ๕๔๒๒

โทรสาร ๐ ๕๓๙๓ ๕๔๒๖

เรียน คณบดี

จึงเรียนมาเพื่อ

๑. เพื่อโปรดทราบ

๒. เห็นควรแจ้งงานบัณฑิต (คุณครูณี) ทราบ เพื่อดำเนินการส่วน

ที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑๖ เม.ย. ๒๕๖๔

คณบดี/คณบดี

๒๒ เม.ย.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
งานบริการการศึกษา
25/25 พุทธรณทลสาย 4 ศาลายา 73170
โทร 0 2441 4125 ต่อ 123

ที่ อว 78.02/ 05506

วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2564

เรื่อง อนุญาตให้ใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

อ้างถึง หนังสือที่ อว 8137/384 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2564

ตามหนังสือที่อ้างถึง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา แจ้งว่า

ผู้ขอใช้เครื่องมือวิจัย : น.ส.กิติรัตน์ สุวรรณรงค์ รหัสประจำตัวนิสิต 62910131 หลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

งานวิจัยของผู้ขอใช้เครื่องมือ : “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเข้มแข็งแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอน
ปลาย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

เครื่องมือวิจัยที่ขอใช้ : แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง

เครื่องมือวิจัยนี้พัฒนาโดย : น.ส.อภิญา เยาวบุตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “ปัจจัยที่
มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเข้มแข็งแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร” (พ.ศ.2557) หลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วิณา เทียงธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

บัณฑิตวิทยาลัยได้รับแจ้งจาก หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวช
ปฏิบัติชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล **ว่ายินดีอนุญาตให้ น.ส.กิติรัตน์ สุวรรณรงค์
ใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวได้** ทั้งนี้รายละเอียดขอให้ประสานงานโดยตรงได้ที่ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน (ภาคพิเศษ) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โทรศัพท์
0 2354-8542

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

อรุณดี อัครปฐมวงศ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณดี อัครปฐมวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติหน้าที่แทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
งานบริการการศึกษา
25/25 พุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา 73170
โทร 0 2441 4125 ต่อ 123

ที่ อว 78.02/ 06090

วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2564

เรื่อง อนุญาตให้ใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

อ้างถึง หนังสือที่ อว 8137/540 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2564

ตามหนังสือที่อ้างถึง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา แจ้งว่า

ผู้ใช้เครื่องมือวิจัย : น.ส.กิติรัตน์ สุวรรณรงค์ รหัสประจำตัวนิสิต 62910131 หลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

งานวิจัยของผู้ใช้เครื่องมือ : “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเข้มเหง้าผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย”
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ : แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการชมเข้มเหง้าผู้อื่นของนักเรียน

เครื่องมือวิจัยนี้พัฒนาโดย : น.ส.อภิญา เยาวบุตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการชมเข้มเหง้าผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร” (พ.ศ.2557) หลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วีณา เทียงธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

บัณฑิตวิทยาลัยได้รับแจ้งจาก หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวช
ปฏิบัติชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล **ว่ายินดีอนุญาตให้ น.ส.กิติรัตน์ สุวรรณรงค์
ใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวได้** ทั้งนี้รายละเอียดขอให้ประสานงานโดยตรงได้ที่ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน (ภาคพิเศษ) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โทรศัพท์
0 2354-8542

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

วราภรณ์ อัครปฐมวงศ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ อัครปฐมวงศ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ที่ อว ๘๑๓๓/ ๓๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย
รับที่ 1075
22 มี.ค. 2564
เวลา 13:20

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตใช้เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์

- ① เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ด้วยนางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๙๑๐๑๓๑ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ ได้รับอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขออนุญาตใช้เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ คือ “แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดา” จากวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดา กับภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ ๔ ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต ๑” ของ นางศลักษณ์ กิตติทัศน์เสร์ณี หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี สนธิรัตน์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตีพิมพ์ในวารสาร รวมอาชีพพยาบาลสาร, ๑๕(๑), ๓๖-๔๗, ๒๕๕๑

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามดังกล่าวใช้เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๖-๘๔๙-๐๖๔๓ หรือที่ E-mail: 62910131@my.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

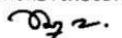
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๑, ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

(ที่ต้นฉบับ)

② เรียน รองคณบดี

เพื่อโปรดพิจารณาเสนอ รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี สนธิรัตน์
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของ นางศลักษณ์ กิตติทัศน์เสริม
 สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา เพื่อขอใช้เครื่องมือวิจัย

 22 มี.ค. 64

ที่ อว 6501.18/ 722

③ เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี สนธิรัตน์

เพื่อโปรดพิจารณาการขอใช้เครื่องมือวิจัย
 ของนางศลักษณ์ กิตติทัศน์เสริม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ มะวิญธร)

รองคณบดีฝ่ายบริการการศึกษา

ปฏิบัติหน้าที่แทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

22 มี.ค. 2564

อนุญาตให้ใช้เครื่องมือวิจัย
 สุพงษ์ สนธิรัตน์
 (รศ.ดร. สุพงษ์ สนธิรัตน์)

ภาคผนวก ค
เอกสารรับรองโครงการวิจัย

สำเนา

ที่ IRB3-105/2564

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : G-HS074/2564

โครงการวิจัยเรื่อง : ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเข้มแข็งแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์

หน่วยงานที่สังกัด : คณะพยาบาลศาสตร์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวอย่งการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน กันยายน พ.ศ. 2564
2. เอกสารโครงการวิจัยฉบับภาษาไทย ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน กันยายน พ.ศ. 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน กันยายน พ.ศ. 2564
4. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ฉบับที่ 1 วันที่ 19 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2564
5. เอกสารแสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับที่ 1 วันที่ 19 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2564
6. เอกสารอื่นๆ ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -

วันที่รับรอง : วันที่ 6 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2564

วันที่หมดอายุ : วันที่ 6 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2565

ลงนาม นางสาวมร แยมประทุม

(นางสาวมร แยมประทุม)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชุดที่ 3 (กลุ่มคลินิก/ วิทยาศาสตร์สุขภาพ/ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ภาคผนวก ง
เอกสารพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Participant Information Sheet)

รหัสโครงการวิจัย : .....

โครงการวิจัยเรื่อง : ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย
เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ นิสิตปริญญาโท สาขาการพยาบาลเด็ก มหาวิทยาลัยบูรพา ขอเชิญนักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ก่อนที่นักเรียนจะตกลงเข้าร่วมการวิจัย ขออธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย เป็นการศึกษาพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่น และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมแข่งรังแก ต่อพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

การเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ นักเรียนมีสิทธิปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ และสามารถถอนตัวออกจากการเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียน การเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนพึงได้รับ และในระหว่างการตอบแบบสอบถาม คำถามบางคำถามอาจทำให้นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ นักเรียนสามารถหยุดคุยในช่องแชทหรือโทรศัพท์หาผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และนักเรียนมีสิทธิที่จะปฏิเสธการตอบคำถามหรือข้อความใด ๆ ที่ไม่ประสงค์จะตอบ

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) หากนักเรียนตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษานี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยจะขอเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่ไม่มีเรียนการสอน เวลา 15.30 – 16.30 ในวันจันทร์ - ศุกร์ ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ จะเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกัน 1 วัน/ 1 ห้องเรียน โดยผู้วิจัยจะให้นักเรียนเข้าร่วมประชุมในโปรแกรมซูมที่ส่งให้ และผู้วิจัยจะส่งลิงก์หรือคิวอาร์โค้ดให้ในช่องแชท หลังจากนั้นให้นักเรียนกดลิงก์หรือสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อทำแบบสอบถามออนไลน์ 6 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมแข่งรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่น ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ประมาณ 30-40 นาที เมื่อตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนกดส่งคำตอบ หลังจากเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะมอบชุดอุปกรณ์การเรียน คนละ 1 ชุด โดยจะฝากอาจารย์ประจำชั้นมอบให้เมื่อกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ปกครองมารับเอกสารประกอบการสอนจากอาจารย์ประจำชั้นที่โรงเรียน เพื่อตอบแทนที่นักเรียนให้ความร่วมมือแก่โครงการวิจัย

ผลการวิจัยนี้จะประโยชน์ในการนำผลการศึกษาไปใช้ในการดูแลสุขภาพนักเรียน ทั้งในด้านการค้นหาปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เด็กวัยเรียนตอนปลายมีพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่น การจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมชมแข่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ หากนักเรียนรู้สึกเครียด หรือวิตกกังวล นักเรียนสามารถติดต่อพูดคุยกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้วิจัยจะคอยติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจนักเรียนทุกสัปดาห์ หลังจากนักเรียนตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลจะถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยตั้งรหัสไว้ ดังนั้นจะมีเพียงผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเท่านั้นที่สามารถเปิดข้อมูลได้

BUU-IRB Approved

6 Oct 2021

- 1 -

Version 2.0/ September 24, 2021

Version 1.2/ July 1, 2021

ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลจะไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล ข้อมูลต่าง ๆ และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และจะถูกทำลายทันทีภายหลังจากตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว

หากนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย สามารถสอบถามได้โดยตรงจากผู้วิจัย ในวันทำการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือสามารถติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลา ที่ นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ หมายเลขโทรศัพท์ 096-8490643 ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถาม ข้อสงสัยของนักเรียนทุกเมื่อ และหากผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102620 หรืออีเมล buuethics@buu.ac.th

เมื่อนักเรียนอ่านแล้วตัดสินใจจะเข้าร่วมในการวิจัยนี้ ให้นักเรียนกดตอบกลับในลิงก์หรือคิวอาร์โค้ดตามที่ผู้วิจัยแนบมาด้วย และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ ที่นี้

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Participant Information Sheet)

รหัสโครงการวิจัย : .....

โครงการวิจัยเรื่อง : ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย
เรียน บิดา หรือมารดาของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ นิสิตพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก มหาวิทยาลัยบูรพา ขอความร่วมมือนักเรียนภายใต้การปกครองของท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยขอเรียนให้ท่านทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย เป็นการศึกษาพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่น และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแก ต่อพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) หากนักเรียนภายใต้การปกครองของท่านตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษานี้ รวมทั้งผู้ปกครองอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยจะขอเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน เวลา 15.30 – 16.30 ในวันจันทร์ - ศุกร์ ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกัน 1 วัน/ 1 ห้องเรียน โดยผู้วิจัยจะให้นักเรียนเข้าร่วมประชุมในโปรแกรมซูมที่ส่งให้ และผู้วิจัยจะส่งลิงก์หรือคิวอาร์โค้ดให้ในช่องแชท หลังจากนั้นให้นักเรียนกดลิงก์หรือสแกนคิวอาร์โค้ดทำแบบสอบถามออนไลน์ 6 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่น ตามลำดับ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นประมาณ 30-40 นาที เมื่อตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนกดส่งคำตอบ หลังจากเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะมอบชุดอุปกรณ์การเรียน คนละ 1 ชุด โดยจะฝากอาจารย์ประจำชั้นมอบให้เมื่อกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ปกครองมารับเอกสารประกอบการสอนจากอาจารย์ประจำชั้นที่โรงเรียน เพื่อตอบแทนที่นักเรียนให้ความร่วมมือแก่โครงการวิจัย

การเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยมีสิทธิปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ และสามารถถอนตัวออกจากการเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยการปฏิเสธหรือถอนตัวของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียน การเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนพึงจะได้รับต่อไป

ผลการวิจัยนี้จะประโยชน์ในการนำผลการศึกษาไปใช้ในด้านปฏิบัติการพยาบาล ทั้งในด้านการประเมิน การค้นหาปัจจัยเสี่ยงในเด็กที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่น และการจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย นอกจากนี้ในด้านการศึกษา อาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น หลังจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้หากนักเรียนรู้สึกเครียด หรือวิตกกังวล นักเรียนสามารถติดต่อพูดคุยกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้วิจัยจะคอยติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจนักเรียนทุกสัปดาห์ หลังจากนักเรียนตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลจะถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยตั้งรหัสไว้ ดังนั้นจะมี

6 Oct 2021

Version 1.2/ July 1, 2021

- 3 -

Version 2.0/ September 24, 2021

AF 06-02

เพียงผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเท่านั้นที่จะสามารถเปิดข้อมูลได้ ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลจะไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล ข้อมูลต่าง ๆ และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และจะถูกทำลายทันทีภายหลังการตีพิมพ์เผยแพร่ งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว

หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใด สามารถสอบถามได้โดยตรงจากผู้วิจัย โดยสามารถติดต่อได้ที่ นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ หมายเลขโทรศัพท์ 096-8490643 ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถาม ข้อสงสัยของท่านทุกเมื่อ และหากผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102620 หรืออีเมล buuethics@buu.ac.th

เมื่อท่านพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้นักเรียนเข้าร่วมในการวิจัยนี้ ขอความกรุณาตอบกลับยินยอมให้นักเรียนในความปกครองของท่านร่วมโครงการตามลิงก์และคิวอาร์โค้ดที่ผู้วิจัยได้แนบมาด้วย และขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

Version 1.2/ July 1, 2021

BUU-IRB Approved
6 Oct 2021

- 4 -

Version 2.0/ September 24, 2021

เอกสารจากระบบการขอรับการพิจารณาจริยธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารแสดงความยินยอม
 ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)
 (สำหรับผู้ที่มียุตั้งแต่ 7 ปี แต่ไม่ถึง 12 ปี)

รหัสโครงการวิจัย : .....
 โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมแข่งรถแก๊สอื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย
 ให้คำยินยอม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึง
 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัยที่จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ทั้งหมด
 และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ ข้าพเจ้า
 และ ข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่
 ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่ปฏิเสธหรือถอนตัวในการเข้าร่วมการวิจัย
 โดยการปฏิเสธและถอนตัวนั้นจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผลการเรียน การเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่
 ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะไม่เปิดเผยชื่อและ
 นามสกุล ข้อมูลต่าง ๆ และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และจะถูกทำลายทันทีภายหลังการตีพิมพ์เผยแพร่
 งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความ
 ยินยอมทางระบบออนไลน์นี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม .....ผู้ยินยอม
 (.....)

BUU-IRB Approved
 6 Oct 2021

AF 06-03.3

ข้าพเจ้า ..... บิดา/มารดาหรือผู้ปกครอง ยินยอมให้
 ..... เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้
 กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอม
 ให้แก่ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความ
 ยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม .....

(.....)

บิดา/มารดาหรือผู้ปกครอง

ลงนาม .....พยาน

(.....)

หมายเหตุ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด และเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจึงขออนุญาตให้นักเรียนและผู้ปกครองตอบกลับการเข้าร่วมวิจัยทางระบบออนไลน์ โดยแสดงคิวอาร์โคดหรือคลิกลิงก์ตามที่ระบุไว้ข้างล่างนี้

1. ลิงก์ : <https://forms.gle/YYVanNxuiikx4pWw7>
2. แสกนคิวอาร์โคด

SCAN ME

BUU-IRB Approved

6 Oct 2021

Version 1.2/ July 1, 2021

- 2 -

Version 2.0/ September 24, 2021

เอกสารจากระบบการขอรับการพิจารณาจริยธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารแสดงความยินยอม
 ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)
 (สำหรับผู้ที่อายุตั้งแต่ 12 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี)

รหัสโครงการวิจัย : .....

โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมช่่มเห่งรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

ให้คำยินยอม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัยที่จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ทั้งหมด และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้า และ ข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่ปฏิเสธหรือถอนตัวในการเข้าร่วมการวิจัยโดยการปฏิเสธและถอนตัวนั้นจะไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียน การเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล ข้อมูลต่าง ๆ และผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และจะถูกทำลายทันทีภายหลังการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมทางระบบออนไลน์นี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม .....ผู้ยินยอม
 (.....)

ข้าพเจ้า.....บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ยินยอมให้
 .....เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอมให้แก่ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม .....
 (.....)

บิดามารดาหรือผู้ปกครอง

ลงนาม .....พยาน
 (BUU-IRB Approved.....)

6 Oct 2021

AF 06-03.2

หมายเหตุ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด และเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจึงขออนุญาตให้นักเรียนและผู้ปกครองตอบกลับการเข้าร่วมวิจัยทางระบบออนไลน์ โดยแสดงคิวอาร์โคดหรือคลิกลิงก์ตามที่ระบุไว้ข้างล่างนี้

1. ลิงก์ : <https://forms.gle/kxBaYxHBK7we2xoz9>
2. คิวอาร์โคด

SCAN ME

BUU-IRB Approved
6 Oct 2021

ที่ อว ๘๑๓๗/ ๑๙๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนาทบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ จังหวัดชลบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (หาคุณภาพ)

ด้วยนางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๙๑๐๑๓๑ นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ ได้รับอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชย รั้งแก้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ และเสนอหน่วยงานในบังคับบัญชาของท่านในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้นดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากนักเรียนในสังกัดโรงเรียนวัดทองคั้ง “โพโรจน์ประชาสรรค์” จำนวน ๓๐ คน แบ่งเป็น

๑. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	จำนวน ๑๕ คน
๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	จำนวน ๑๕ คน

ในระหว่างวันที่ ๑ - ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลข โทรศัพท์ ๐๙๖-๘๔๔-๐๖๔๓ หรือที่ E-mail: 62910131@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

สำเนาเรียน ผู้อำนวยการ รร.วัดทองคั้ง “โพโรจน์ประชาสรรค์”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๑, ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/ ๑๙๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลพทาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ จังหวัดชลบุรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๙๑๐๑๓๑ นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ ได้รับอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการชมเชย รังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ และเสนอหน่วยงานในบังคับบัญชาของท่านในการเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้นดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากนักเรียนในสังกัดโรงเรียนอนุบาลชลบุรี จำนวน ๒๔๒ คน แบ่งเป็น

๑. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	จำนวน ๑๒๖ คน
๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	จำนวน ๑๑๖ คน

ในระหว่างวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนาม ข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๖-๘๔๙-๐๖๔๓ หรือที่ E-mail: 62910131@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

สำเนาเรียน ผู้อำนวยการ รร.อนุบาลชลบุรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๑, ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ ศธ ๐๔๐๓๔/๓๔๕๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑
ถนนพระยาสุริยง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ๒๐๐๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชลบุรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (หาคุณภาพ)

ด้วย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ของนางสาวกิตติรัตน์ สุวรรณรงค์ นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก เรื่อง “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย” โดยขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนอนุบาลชลบุรี จำนวน ๒๔๒ คน แบ่งเป็น

๑. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๒๖ คน
๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๑๖ คน

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และเสนอหน่วยงานในบังคับบัญชาของท่านในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ จึงขอให้โรงเรียนให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว ในระหว่างวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ ทั้งนี้สามารถติดต่อนิสิตได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๖-๘๔๙๐๖๔๓ หรือที่ E-mail:62910131@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.

(เกษมศานต์ อาปะโม)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑

กลุ่มอำนาจการ

โทร. ๐๓๘-๒๗๔๑๒๐ ต่อ ๑๐๙,๑๑๐

โทรสาร ๐๓๘-๒๗๖๗๖๖

<http://www.chon1.go.th>

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 6 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

กิตติรัตน์ สุวรรณรงค์

นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้วิจัย

แบบสอบถามเลขที่.....

วันที่.....

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

1.1 เพศ ชาย หญิง

1.2 อายุ ..... ปี ..... เดือน

1.3 กำลังศึกษาในระดับชั้น

 ประถมศึกษาปีที่ 5 ประถมศึกษาปีที่ 6

1.4 ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม .....

1.5 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 อยู่กับพ่อแม่และแม่ อยู่กับพ่อ อยู่กับแม่ อยู่กับญาติ เช่น พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา อยู่กับคนอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ระบุ.....

1.6 จำนวนพี่น้อง

 มีพี่..... คน มีน้อง ..... คน เป็นลูกคนเดียว

1.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมนักเรียน) ..... คน

1.8 นักเรียนเคยพบเห็นหรือมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวดังต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1.8.1 พ่อแม่ทะเลาะกัน เคย ไม่เคย1.8.2 พี่น้องหรือคนในครอบครัวทะเลาะกัน เคย ไม่เคย1.8.3 พ่อแม่ทุบตีกัน เคย ไม่เคย

1.8.4 อื่น ๆ.....

1.9 นักเรียนใช้สื่อสังคมออนไลน์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ไลน์

1.10 ใน 1 วัน นักเรียนใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉลี่ย ..... ชั่วโมง/ วัน

1.11 จุดประสงค์หลักในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนคืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 ติดต่อสื่อสาร รับข้อมูลข่าวสาร อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด โดยการเลือกตอบมีเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนักเรียนมากที่สุดหรือ
เกิดขึ้นตลอดเวลา

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากหรือ
บ่อยครั้ง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อความ	ระดับความรู้สึก			
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (3)	เห็นด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย (1)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (0)
1. โดยทั่วไปฉันรู้สึกพอใจตนเอง				
2. บ่อยครั้งที่ฉันคิดว่าตัวเองไม่มีอะไรดีเลย				
3. ฉันรู้สึกว่าตัวฉันเองก็มีอะไรดี ๆ เหมือนกัน				
.				
.				
.				
.				
.				
.				
10. ฉันมีความรู้สึกที่ดีกับตนเอง				

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับการปฏิบัติตัวของนักเรียนมากที่สุดในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบดังนี้

เป็นประจำ หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงมากกว่า 4 ครั้ง

บ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง 3-4 ครั้ง

บางครั้ง หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง 1-2 ครั้ง

ไม่เคยเลย หมายถึง นักเรียนไม่เคยใช้สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับการเข้าถึง			
		เป็นประจำ (4)	บ่อยครั้ง (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคยเลย (1)
1	ฉันดูละคร/ ภาพยนตร์ที่มีฉากใช้กำลัง ชกต่อย ต่อสู้ บู๊ แอ็กชัน ไซไฟ (Sci-fi) การทำลายล้าง สงคราม สยองขวัญ ฆาตกรรม				
2	ฉันอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีฉากใช้กำลัง ชกต่อย ต่อสู้ บู๊ แอ็กชัน การทำลายล้าง สงคราม สยองขวัญ ฆาตกรรม				
3	ฉันสามารถดู VCD/ DVD ภาพยนตร์ แนวบู๊ แอ็กชัน ไซไฟ (Sci-fi) สงคราม สยองขวัญ ฆาตกรรม ได้ง่าย				
4	.				
5	.				
6	.				
7	.				
8	.				
9	.				
10	ฉันเคยโพสต์ความคิดเห็นด้วยถ้อยคำหยาบคาย หรือคลิป VDO ความรุนแรงขึ้น Facebook/ Twitter/ Instagram				

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนตอบคำถาม โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา
ของนักเรียนใช้ในการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนตามความเป็นจริงมากที่สุด โปรดตอบคำถามให้ครบทุก
ข้อ โดยในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็น
จริงมากที่สุด โดยแต่ละคำตอบมีความหมายดังต่อไปนี้

มากที่สุด หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นมากที่สุด
มาก หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นมาก
น้อย หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นน้อย
น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย หมายถึง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นน้อยที่สุด
หรือไม่มีเลย

ข้อคำถาม	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด หรือไม่มีเลย (1)
1. พ่อแม่คอยให้กำลังใจเมื่อฉันพบเจออุปสรรค				
2. พ่อแม่แสดงความยินดีเมื่อฉันประสบความสำเร็จ				
3. พ่อแม่ส่งเสริมให้ฉันมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์				
.				
.				
.				
.				
.				
.				
.				
32. พ่อแม่ให้ความสนใจกับเรื่องของท่านมากกว่าเรื่องของฉันเสมอ				

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของตัวนักเรียน โดยเลือกตอบตามเกณฑ์ดังนี้

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างมาก
 ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง
 น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนเล็กน้อย
 ไม่มีเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียน

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	ไม่มีเลย (0)
1	ถ้าเพื่อนชักชวนไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น เช่น ตะ ต่อย ตบ ตี ฉันก็จะร่วมทำด้วย				
2	เมื่อนั้นเห็นเพื่อนขว้างปาสิ่งของใส่คนอื่น ฉันจะเข้าไปร่วมด้วย				
3	เมื่อเพื่อนกลั่นแกล้งคนอื่น ฉันก็จะทำตามด้วย				
4	.				
5	.				
6	.				
7	.				
8	.				
9	.				
10	เมื่อนั้นเห็นเพื่อนนำความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ผ่านมือถือหรือเว็บไซต์ ฉันก็จะทำตามด้วย				

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น

คำชี้แจง ในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรมเหล่านี้ต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่นบ่อยครั้ง
เพียงใด ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนมาก
ที่สุด

เป็นประจำ หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นมากกว่า 4 ครั้ง

บ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น 3-4 ครั้ง

บางครั้ง หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น 1-2 ครั้ง

ไม่เคยเลย หมายถึง นักเรียนไม่เคยมีพฤติกรรมนั้นเลย

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ (3)	บ่อยครั้ง (2)	บางครั้ง (1)	ไม่เคยเลย (0)
1	ฉันทำร้ายร่างกายคนอื่น เช่น ชกต่อย เตะ ทุบ ตี ผลัก กัด หยิก ดึงผม				
2	ฉันตั้งใจเดินชนหรือกระแทกคนอื่น				
3	ฉันขว้างปา สิ่งของใส่คนอื่น				
4	.				
5	.				
6	.				
7	.				
8	.				
9	.				
10	.				
11	.				
12	.				
13	.				
14	.				
15	.				
16	ฉันเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวหรือความลับของ ผู้อื่นผ่านสื่อออนไลน์				

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวกิติรัตน์ สุวรรณรงค์	
วัน เดือน ปี เกิด	14 มกราคม พ.ศ. 2534	
สถานที่เกิด	จังหวัดสกลนคร	
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	188/125 ตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20130	
ตำแหน่งและประวัติการ ทำงาน	พ.ศ. 2556-2562	พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2556	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
	พ.ศ. 2565	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก) มหาวิทยาลัยบูรพา